

Slægten LOW - LOV - LOUG - LOU - LAU på Bornholm.

boede i flere generationer på LAUEGAARDEN i AAKER sogn.

Gården ligger 16 km. fra Rønne - lige syd for det punkt, hvor Limensgade udmunder i landevejen.

LAUEGAARDENS jorder grænser nu i nord til landevejen og rækker i syd til havet, medens selve bygningerne ligger omtrent halvvejs mellem vejen og kystlinien.

I 1625 fik gården sit navn, da den blev overtaget af HANS LOW. Hans efterslægt, der også stavede deres navn LOUG eller LAUG, sad nu som ejere af gården i flere generationer. Antagelig har gården før deres tid heddet TORNEGAARDEN, og dette navn beholdt den også frem over, således at den faktisk havde 2 navne over en længere årrække.

Det synes som om TORNEGAARD har været det mere officielle navn, medens LAUEGAARD var den "folkelige" betegnelse. Efterhånden er LAUEGAARD-navnet dog slået igennem. (Ifølge den trykte stam-tavle om Kofoed-slægten, som overtog gården i 1761.)

Hvem, der grundlagde det aller første bosted på LAUEGAARDENS plads, vides ikke, men det er nok adskillige århundreder før den HANS PEDERSEN, der er den ældst kendte ejer af gården. Han ejede den i 1598, og i 1612 blev den overtaget af PEDER BRAND - født ca. 1569.

LAUEGAARD - jorder: 63 ha, heraf eng 8 ha - resten ager, ialt 118 tønder land.

I 1899 ejedes gården af løjtnant, kompagnichef HANS CHRISTIAN KOFOED. Han var født 1869 og gift med MARGRETHE CECILLIE MUNCH-PETERSEN, født 1870, datter af professor i KØBENHAVN J. M. PETERSEN.

Ifølge la COUR: "DANSKE GAARDE" var de 118 tønder land i 1899 fordelt således: 100 tdr. land ager, 16 tdr. strandmark og 2 tdr. have og gardsplads. Besætningen var på 33 køer, 13 stk. ungkvæg, 2 tyre, 7 heste, 1 føl samt 18 får og lam. Året før solgtes 70 fedesvin. Folkehold: 1 fodermester, 1 forkarl, 2 karle, 3 piger og 1 daglejer.

Afskrift af artikel fra BORNHOLMEREN lørdag den
3. august 1974

Billedskæreren fra LAUEGAARD

Beretningen lyder således: Hvem har skåret prædikestolen i AA kirke? Dette spørgsmål blev rettet til nogle sognebeboere af en rejsende, der i indeværende vinter en søndag straks efter gudstjenesten, kom ind på gæstgivergården i Åkirkeby, og svaret blev givet omtrent således:

I Lybekkernes tid - fra 1526 til 1576, i hvilken tid Bornholm var givet disse i pant af Frederik d. 1ste, boede en mand ved navn Lau på Tornegård i Åker, hvorefter denne gård senere har fået sit navn, hvorimod dens tidligere navn "Tornegård" rimeligvis har sin oprindelse fra en tidligere i nærheden beliggende skovløkke "Torneløkken" kaldet, hvis tætte tjørnebestand dannede underskoven, medens overskoven bestod af særdeles frodige og høje asketræer. I denne skov havde, indtil den for få år siden helt forsvandt, en utrolig masse "råger" (kornkrager) deres opholdssted, hvor de byggede deres reder i træerne og hærgede de omliggende kornmarker til hen ad efteråret, da de drog syd på for at tage vinterophold.

Konkurrence i klatring i træer .

Disse råger, eller rettere deres udvoksede unger, var i ældre tider en meget yndet spise blandt omegnens fattige befolkning, der ikke alene kogte disse ferske (rågesuppe), men også nedsaltede dem, skoldede og opskårne, til vinterføde. Det var derfor meget almindeligt hen mod høst, når ungerne var udvoksne, i denne skov, navnlig om søndagen, at træffe mange mennesker i færd med at kaste rågeunger ned, d. v. s. tage dem ud af reden og kaste dem ned på jorden, hvor så en hjælper opsamlede dem under tjørnene, skar hovedet af dem og opsamlede dem i en kurv til senere behandling. Det var vel først fiskerne i Boderne, hvorefter mange havde farende til søs og således vare vant med at gå tilveiers, der udøvede denne idræt, men senere tog også andre unge mænd del deri, således at der udviklede sig en slags sport i at klatre op i de høje asketræer (haske klagning), og da ingen ville stå tilbage, blev det til sidst således, at den af omegnens unge mænd, der kunne komme op i det højeste træ, stod højest i anseelse.

Behandlet af KLOGE KØN

En 18-20årig gårdejersøn, søn af ovennævnte Lau, var så

uheldig ved en sådan lejlighed, at han faldt ned fra et af disse store træer og forslå sig således, at han, som man sagde, hverken kunne leve eller dø. Nogen læge fandtes den gang ikke på øen, men selv om der havde været nogen, skulle han jo ikke hentes, før det var for silde, eller i hvert fald som det sidste middel i det yderste øjeblik.

Der blev efter deres mening intet forsømt. Der blev "støbt" over ham med 9 slags bly, han blev målt både på kryds og tværs, og alle kloge koner, selv "Paul Smedska" fra Olsker blev adspurgt, men intet hjalp. Man slog sig til ro med den trøstende bemærkning, at "nu var gjort, hvad der kunde gøres, lad så Gud råde for sagen". I stilhed fjædede de måske til, at da han alligevel ikke kunne blive til noget, var det bedst, at Vorherre tog ham til sig. Så kom vinteren, den lange vinter for det unge menneske, der var givet til pris for alle mulige kvaksalverier, og efter denne foråret, uden at noget var indtruffet med hensyn til forandring i den syges tilstand.

OPLÆRT I LYBÆK

Men med foråret kom lybækkerne i deres handelsanliggender, og da fik man den lyse idé at sende patienten til Lybæk, hvor der var læge, og hvor helbredelsen også snart påfulgte, dog naturligvis efter en sådan behandling, der var blevet den syge til del herhjemme, på en måde, der lod meget tilbage at ønske, hvad førlighed angår, men alligevel således, at han befandt sig vel. Nu kom spørgsmålet: hvad skulle det unge menneske bruges til? Fisker eller landarbejder, der var det almindelige, kunne han ikke være, da det vist nok var benene, det var gået mest ud over. Så var det, at han selv kom på den tanke at være billedskærer - måske han også har haft naturlige anlæg dertil - der skønnes i hvert fald endnu at spores snittefærdighed i familien. Han blev oplært i faget i Lybæk, hvor denne kunst i sin tid var godt fremme. Efter nogle års ophold i Lybæk, kom han tilbage til Bornholm for at arbejde i faget, og her fik han bestilling på en altertavle til Sct. Peders kirke, som han også udførte, men som for længst er forsvundet. Noget senere, dog under Christian den 4des regeringstid, forfærdigede han prædikestolen til Å-kirke. Altertavlen skal have sin oprindelse fra Sverige, men begge må vist nok anses for særdeles vel udførte arbejder.

Denne beretning, der aldrig før har været nedskrevet, men

mundtligt fortalt fra far til søn lige til vore dage, kan meget godt derfor være rigtig.

Omtalen af Bornholmeren, der blev en dygtig billedskærer, findes klæbet til omslaget i en protokol, der tilhører Å-kirke.

Åker sogn, den 22. marts 1888

Fru Karen Margrethe Skov Hansen, Slagelse (tip-tip-oldebarn af Michel Hansen s næstældste søn Thor Lau) skrev 17/11-1982 til NATIONALMUSEET for at få bekræftet ovennævnte.

Svaret lyder: "Som svar på Deres forespørgsel vedr. mesteren for altertavlen i Å-kirke, kan vi meddele følgende: Tavlen er stafferet år 1600 i højrenæssancestil og svarer nøje til en altertavle fra 1598 i Burlöv kirke i Skåne, som henføres til billedskæreren Jacob Kremberg. Derfor antager man, at han også er mester for altertavlen i Å-kirke, især da man véd, at han har udført prædikestolen."

Trods dette svar er der jo intet i vejen for, at unge Lau har arbejdet på prædikestolen - måske udført den- idet den er fremstillet på Krembergs værksted i Lund, hvor man må formode, at Kremberg har haft andre billedskærere i sit brød.

Årstallet for begivenheden passer jo meget godt, og Lund hørte på den tid med til Danmark.

Hvem denne Lau-søn så kan være er jo et spørgsmål. Han må være søn af en Lau, som har ejet gården før 1598, da den blev overtaget af Hans Pedersen. Den ældst kendte Lau overtog først Lauegården i 1625.

Kort over Sydbrnholm

Hinvisning til
oversigtskort

Hinweise zum
Übersichtskarte

Hoteller

- 11 Hotel Limensgade Mølle
- 13 Hotel Rosengården
- 17 Hotel Boderne
- 12 Pension Breidablik

Hotels

- 11 Hotel Limensgade Mølle
- 13 Hotel Rosengården
- 17 Hotel Boderne
- 12 Pension Breidablik

Spisesteder

- 11 Hotel Limensgade Mølle
- 17 Hotel Boderne
- 2 Kristianshøj-kroen
- 10 Arnager Hørrings-Pub
- 19 Strandpavillonen
- 3 Ekkodalen, Konditori
- 14 Bagergården, konditori

Hotels

- 11 Hotel Limensgade Mølle
- 13 Hotel Rosengården
- 17 Hotel Boderne
- 12 Pension Breidablik

Eating

- 11 Hotel Limensgade Mølle
- 17 Hotel Boderne
- 2 Kristianshøj-kroen
- 10 Arnager herring pub
- 19 Strandpavillonen
- 3 Ekkodalen, Confectio-
- 14 Bagergården, ners shop

Churches

- 7 Nylars roundchurch
- 5 Vestermarie Kirke
- 15 Pedersker Kirke

Sights

- 8 Egeby pivottmili
- 21 Myreagre windmill
- 9 Læsåen
- 20 Slusegård watermill

Sehenswürdigkeiten

- 8 Egeby Bockmühle
- 21 Myreagre Windmühle
- 9 Læsåen
- 20 Slusegård Wassermühle

Kirker

- 7 Nylars Rundkirke
- 5 Vestermarie Kirke
- 15 Pedersker Kirke

Seværdigheder

- 8 Egeby Stubmølle
- 21 Myreagre Mølle
- 9 Læsåen
- 20 Slusegård Vandmølle

Praktiske oplysninger

- 1 Travbanen
- 4 Bornholms Højskole
- 6 Ride-skole
- 18 Rasteplads, badning
- 14 Cykeludlejning

Praktische Auskünfte

- 1 Trabrennen
- 4 Bornholms Højskole
- 6 Reitschule
- 18 Raststätte, Baden
- 14 Fahrradverleih

Practical Information

- 1 Trotin-course
- 4 Bornholms Højskole
- 6 Riding
- 18 Pub-by, swimming
- 14 Car hire

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

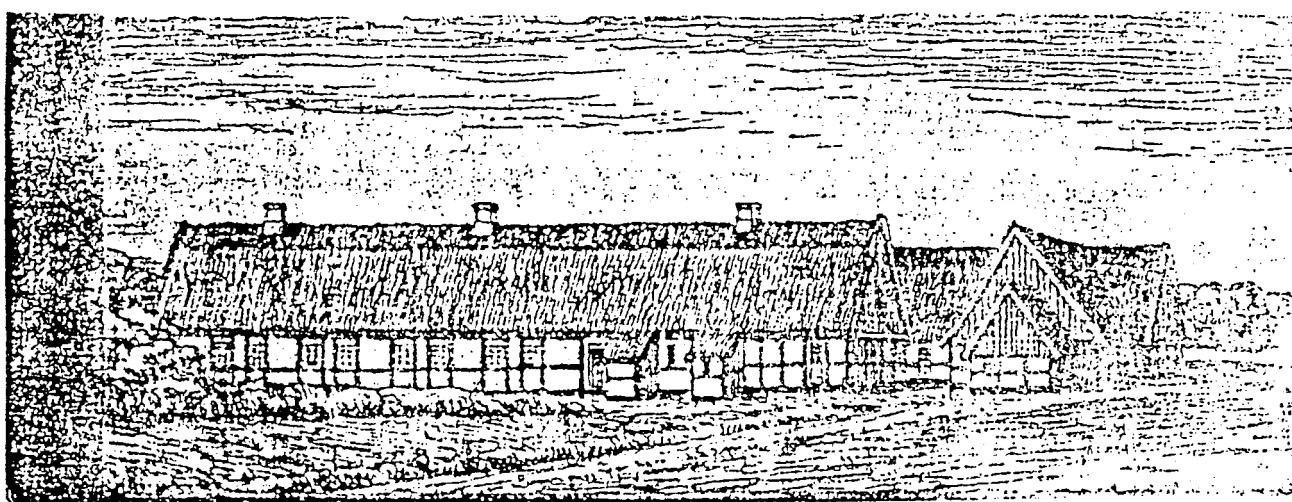
Udsnit af Geodætisk Institut

2 cm kort = 1812 m
(her gengivet i nedsat måle-
stoksforhold). Reproduceret
med Institutets tilladelse
(A 1847/79) Copyright

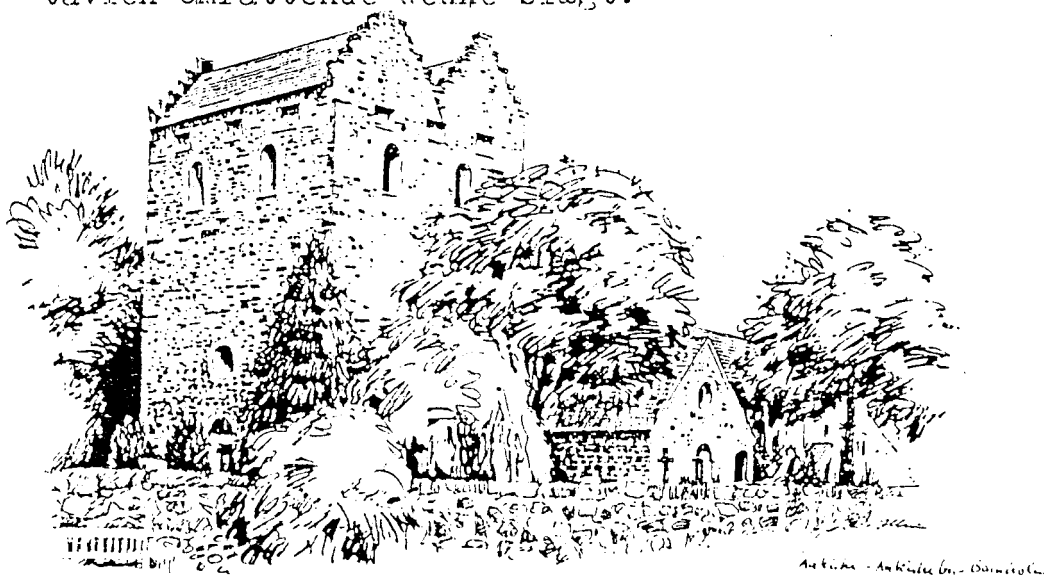

Lauegaard

LAUEGAARD i 1899, da den ejedes af HANS CHR. KOEFOED

LAUEGÅRDEN - som den så ud omkring 1761, da den blev overtaget af KOEFOED-familien. Billedet er fra stam-tavlen omfattende denne slægt.

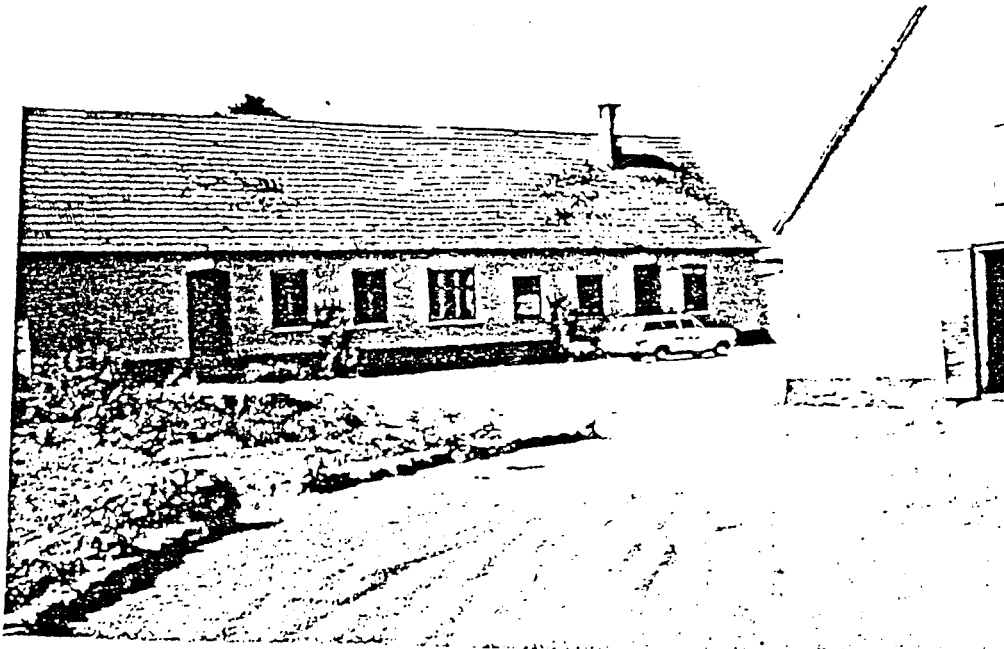

AAKIRKE i Aakirkeby, hvor de fleste af børnene i LAU-familien er døbt.

L A U E G A A R D - 1983

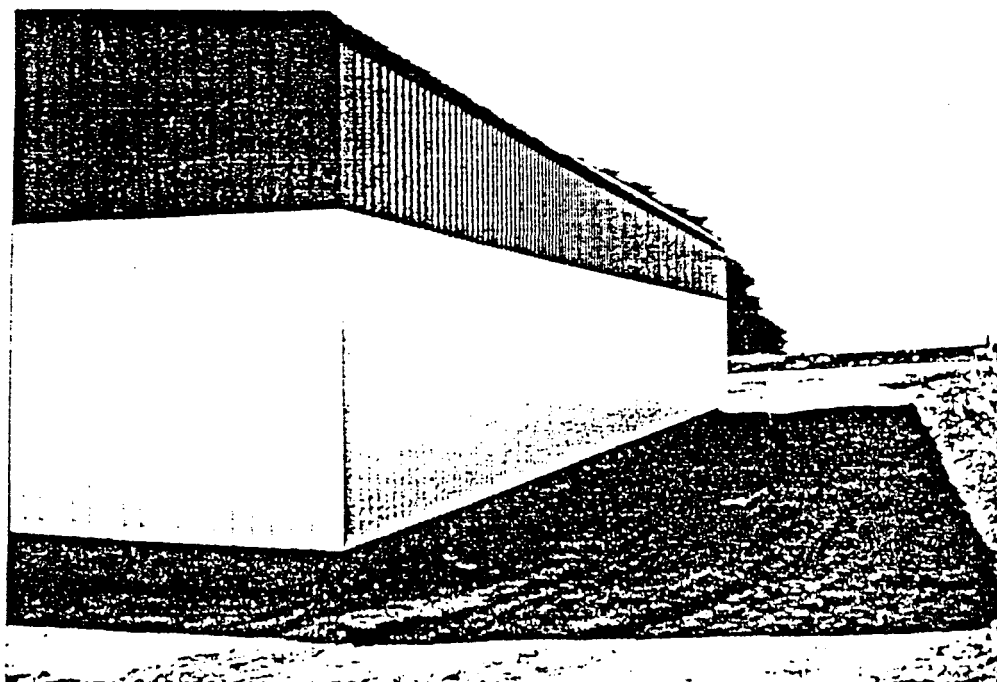
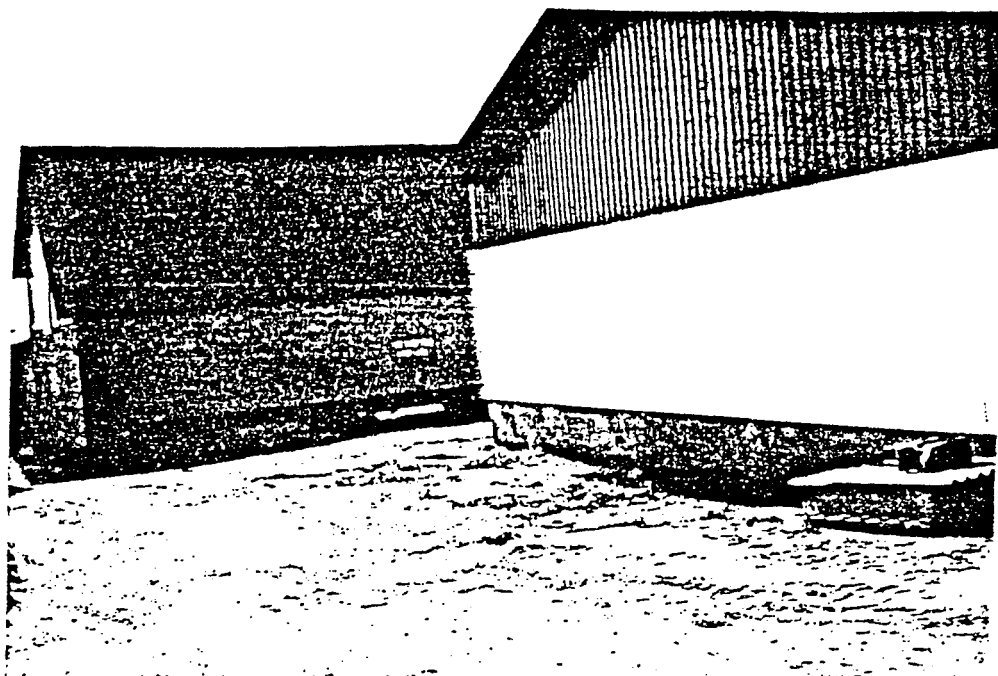
Skiltet, der fra landevejen fører ind til gården!

Stuehuset!

AVLSBYGNINGERNE

Gårdejerparret hedder i 1983 Nielsen og har to små piger!
De vidste ikke nøjagtigt, hvor mange dyr, de havde, fordi
der jævnligt blev leveret dyr til slagteriet - og jævnligt
blev født nye dyr !

F Ø R S T E S L Æ G T L E D1 ~~LOW~~ Hans LOW I

Hans forældre eller fødested kendes ikke. Da der også er en LAU-slægt i Sønderjylland - er det ikke usandsynligt, at familien stammer fra Tyskland - måske fra Lübecherne, som hærgede Bornholm ved plyndringstogt i 1510 og kom igen i 1522 og indtog Hammershus. FREDERIK d. 1ste, konge af Danmark 1523-1533, bortforleenede Bornholm tilløb på 50 år fra 1525 til 1575, men han beholdt dog overhøjheden over øen, så han kunne holde en dommer og en foged.

HANS LOW dør ca. 1647 i Aaker sogn.

Han bliver viet ca. 1635 til:

~~HANS~~ HANS DATTER Karen Hansdatter

Hendes oprindelse kendes heller ikke. Der findes mange med dette navn.

(191) Begrafen 26. Maj 1654.

2 børn kendes - Se nr. 2 og 3.

Karen Hansdatter bliver viet 2den gang i Aaker sogn l. søndag efter Helligtrekonger = 6. jan. 1649 til:

JEP ARISTSEN

er søn af ARIST POULSEN (1579-1659), Kannikegaarden i Aaker sogn.

Han er født 1624 i Aaker sogn.

(41) 23. aug. 1676 Jep Aristsen begravet, 52 år. gl.

Boede ved død Kannikegaarden, Aaker sogn.

Karen Hansdatter får 3 børn i sit andet ægteskab:

a POUL IBSEN døbt quinqagesima = fastelavns søndag 1650
begr. exaudi = 6.sønd. efter paaske 1654.

b CHRISTINE IPS DATTER døbt 25. nov. 1651.

begraven 27. nov. 1651

c MONS IPSEN - døbt 2den sønd. efter Helligtrekonger 1653.

Der findes en efterslægt efter MONS (MOGENS) IPSEN.

Det er meget sandsynligt, at Karen Hansdatter er død af pesten, som hærgede Bornholm fra 16. aug. 1653 til dec. 1654, hvor alene i Aaker sogn døde 557 mennesker.

Jep Aristsen bliver i øvrigt viet 2den gang 2. søndag efter Helligtrekonger 1655 til METTE GREGERSDATTER.

2det S L Æ G T L E D

Børn af HANS LOW I og KAREN HANSDATTER

2a Peder LOW

Født 1637 - antagelig på LAUEGAARDEN i Aaker Sogn.
Begraven 29. October 1721 i Øster Marie Sogn, 84 År gl.
Han var ejer af 27. selvejergaard - LAUEGAARD i Øster Marie, som han overtog 1680, og 23. selvejergaard; LUNDEGAARD - tidligere LOUEGAARD), ligeledes i Øster Marie Sogn. Denne gård overtog han 1684.

Viet ca. 1669 til enke efter MICHEL NIELSEN - BOEL MOGENSDATTER.

BOEL MOGENSDATTER Boel Mogensdatter

Datter af MOGENS HANSEN og BOEL PEDERSDATTER, 17. selvejergaard - Randkløvegaard og 73. selvjergaard, KIRKEBYGAARD i Øster Marie.

Hun må være født ca. 1640.

I ægteskabet med Michel Nielsen har hun to døtre. DORTHE og KIRSTEN MICHELSDATTER.

Boldild Peder Lows begravet 23. Decbr. 1720 i Øster Marie Sogn, 80 Aar ringere 7 uger og 4 dage. (Er 80 år på nær 7 uger og 4 dage.)

Der er ikke fundet noget skifte efter PEDER LOW eller hans hustru.

3 børn kendes - Se nr. 4 - 6

JUSTITSPROTOKOL 1671-83 - side 255 og 286 (BORNHOLMS
LANDSTING)

D O M

Efter som det erfares at PEDER LOU sidst forleden Aar 1680 tillige med flere mænd har været befuldmægtiget "at ofver Reise till Kiöbenhafn" i et anliggende at "Underdanigst for HANS KGL. MAJESTÄT" at andrage efter "aller Underdanigst ansögning aller naadigst hafde resolveret (besluttet) og har bevilget hands (kongens) Undersaatter at lade forstrække med Sæde Korn, som efter welædle Herre Hinrich von Stöckens ordre til amptskriferen ware hiem schicket fra Kiöbenhafn", og han (Peder Lou) da med sig havde haft en fuldmagt under de tre herreders segl, dateret den 15. Martz samme år. Derfor har NIELS JØRGENSEN i sit indlæg, som han for HIEMTINGET har forelagt, begæret at ville have "paakiendt", om det var ret gjort af fornævnte PEDER LOU, at han hjemtog før bemelte fuldmagt, og NIELS JØRGENSEN skal som foregiven - "ladet udgaa til Sogneskriferen" at opløse et skrift anguende PEDER LOU og at ville "giøre ham Suspect for Herridsmanden, lige som hand icke skulde haffue Reedeligen omgaaet" (N.J. vil således mistænkeliggøre P.L. for herredsmanden) for på den måde at ville forhindre PEDER LOU i at få, hvad han "formedelst sin Reise kand hafde fortient", hvilket NIELS JØRGENSEN ej har kunnet benægte eller fragå, men dog ikke hverken til HIEMTING eller LANDSTING har villet fremlægge. Så fordi samme fuldmagt er stillet for fire mænd, og der er i den nævnet Jørgen Jørgensen og J....Hansen (navn utydeligt), mens de andre ledende mænds navne må være glemt der udi at være indført....(en uklar sætning).... af hvad årsag PEDER LOU har taget dem med sig, da han blev hjemsendt på "Wellbaarne Jens von Stöckens ordre", for at omskrive og få en anden fuldmagt under alle 4 herreders signatur - og for dato 15. Martz 1680, "hvoraf sig icke kand formene, at PEDER LOU skal hafue forset sig eller gjort nogen U-rette", thi samme fuldmagt kunne ikke vedkomme NIELS JØRGENSEN, efter som han ej "derudi befindes at være Udkaaret til nogen Herredsfuldmægtig, men hafde da allermest sin Aparte fuldmagt af Østerlarsker Sogn, dateret dend 16. January 1680."

Så fordi at PEDER LOU efter fuldkommen fuldmagt af Østerlarsker har været i København og "giort sin störste og beste flid paa alles Weighe og hidbragt ordre anlangende (vedr.) HANS KGL. MAJESTÄTs aller naadigste Resolution om Sæde Korn forstrækning", så har de af samme herred at svare lige så mange rejsepenge til PEDER LOU, som de andre har faet, hvilke rejsepenge NIELS JØRGENSEN kan have oppebåret af førnævnte Øster Herreds mænd, så han skal "suare" til PEDER LOU.

Dersom herredsmanden ikke betaler "udi Mindelighed" til PEDER LOU de øvrige rejsepenge, som han kan notere..... (der følger nu et par uforståelige sætninger)....., som NIELS JØRGENSEN kan have ladet sognet oplæse om PEDER LOUS person, da har han pligt til ikke at komme PEDER LOU "til nogen præjudit eller offer i nogen maade", og dersom han (PEDER LOU) nogen sinde "Loulig Beviser, at NIELS JØRGENSEN med nogen Blamache Schrift kand hafue angrebet PEDER LOU, som kunde være till Schade for hands Rögte eller Om rörende", da NIELS JØRGENSEN derfor efter loven vil være at søges og tiltales, og da NIELS JØRGENSEN har forarsaget denne proces, derfor "tilfindes hand at betalle till PEDER LOU ald hands andvendte bekostning."

Dette til Widnesbiurd.....

Udskrift af Øster Herreds Tingbog 1674-81, Side 246 nederst
Anno ca. 1680

DOMB (DOM)

Fangen ved navn HANS ANDERSEN samt hans dattermand JACOB ERICHSEN og hans søn ANDERS HANSEN blev fremstillet for retten, hvor de vedgik at have stjålet fra PEDER LOUG i Øster Marie Sogn, kød af tre får, de to efter deres tilståelse at have stjålet fra PEDER LOUG og det tredje fra JENS LAURSEN.

Ligeledes bekendte sønnen og dattermanden at have stjålet fra MONS HANSEN i samme sogn af hans mølle en tønde tørt korn. Desuden bekendte den gamles dattermand JACOB ERICHSEN, at de havde stjålet fra RASMUS JACOBSEN et svin (galt) på 2 år gl.

Det blev efter deres bekendelse indført i tingbogen, og at de var tilskyndet til dette tyveri af den gamle HANS ANDERSENS hustru.

Sagsvolderne, "førbemelte" PEDER LOUGH var mødt og MONS HANSEN og RASMUS JACOBSEN ligeledes. Desuden "tilfindes" bemelte tiufende", nemlig først den gamle Hans Andersen "at brændes med Tiufemærket (tyvemærket) udi Panden", og med sin "Hustru Margrethe at rømme af Kgl. Mayestäts Land", og de andre - hans dattermand JACOB ERICHSEN og sønnen ANDERS HANSEN at "straffis paa Kroppen i fængsel og Jern paa Bremer Holm i trei (3) Aar, og det efter Chr. d. 4. Reces, Anden Bogstav, 14. Capitel, 1ste Artikel. Til Fangernes Omkostning bör Sagsögeren at betale, efterdi di icke Noget hafer at betale med, og det efter Kgl. forordning." (sagsøgerne er således de bestjålne.)

P. S. Iflg. dommen skal Hans Andersen og hans hustru rømme landet. Hermed menes sikkert kun selve Bornholm, idet bornholmerne på den tid omtalte deres ø som "her paa Landet".

3b HANS LOW II

Født i Aaker Sogn ca. 1640.

Han er Sandemand og Lieutenant og ejer af 34. Selvejergaard LAUEGAARDEN i Aaker.

Begraven 29. October 1692, 51 Aar gl. (Se skifte).

Iflg. Aaker sogns kirkebog: Viet i Poulscher Sogn 26. Søndag efter Trinitatis 1673 til Christine Hansdatter.

CHRISTINE HANSDATTER

Det har ikke været muligt at finde Christine Hansdatters oprindelse, men hun er antagelig født i Poulscher sogn, hvor hun er viet.

Hendes far må være døbt HANS, men der findes så mange ved det navn, så det vil være umuligt at finde frem til den rette.

Hendes død har det heller ikke været muligt at finde frem til, men hun lever endnu i 1727, hvor hun nævnes i skiftet efter sin datter Christine Hansdatter i Vester Marie.

"Iflg. Kiöbebrief nr. 5 - udgiven af HANS JENSEN i Poulscher sogn -"som solte til HANS LOW dend 34. Eiendoms Gaard i Aaker Sogn den 8. Dec. 1680."

Maaske er CHRISTINE HANSDATTER datter af denne Hans Jensen, som bl. a. har boet paa 11. Vornedgaard i Boelscher Sogn. Han døde i 1691 og var gift med Seigne Hansdatter.

10 Børn efter HANS LOW II - Se nr. 7-16

Christine Hansdatter bliver viet 2den gang til CHRISTIAN HANSEN. Se efterfølgende...

Iflg. Justitsprotokol 1671-83 nr. 6 - side 235

Anno ca.

BORNHOLMS LANDSTING

D O M

Udi denne twistige Sag Imellem HANS LOU og PEDER HANSEN i Aachier Sogn, anlaengende nogen Safuet (savnet) öy (øg) de omtwister, som Hans Lou betwister med Loug faste Widner at have sig af hannem til forhandlet. Saa efterdi ingen efter Landstings stefningens Indhold hafuer mödt udi denne Sag at svare uden Peder Hansen, som wed Löst undskyldning Kiöbet wille fragaae, da tilfinder bemeldte HANS LOU efter giort Kiøb med Peder Hansen samme Safuet öy at beholde og sig saa nöttig giöre, som han best kand, og Byfogedens Domb wed magt kiendes og Peder Hansen at betale til Hans Lou ald andwende billig omkostning.

Det til Widnesbiurd....

Omskrevet til nutidssprog:

I den opstaede sag mellem HANS LOU og PEDER HANSEN i Aaker Sogn - vedrørende et savnet øg, som Hans Lou med lovfaste vidner hævder at have forhandlet sig til - og fordi ingen efter Landstings stævningens indhold er mødt for at udtale sig i denne sag - med undtagelse af Peder Hansen, som ville fragå købet på et løst grundlag - da findes Hans Lou efter det omtalte køb at kunne beholde det omhandlede øg.

Byfogedens dom kendes at stå ved magt, og Peder Hansen må betale til Hans Lou alle sagsomkostninger.

Dette til vidnesbyrd.....

SKIFTE EFTER HANS LOUG (LOU)Skifteprotokol Bornholmske Lønddistrikter 1690-94 fol. 194

21. og 22. Nov. Anno 1692 er efter Loulig giorde Tillysning over hele Landet holden Registrering og Wurdering samt Skifte og deeling efter salig HANS LOW, fordum Lieutenant udi Synder Herrit og Sandemand udi Aackier Sogn, som boede og døde paa dend 34. Jord Eiendoms grund, beliggende udi Aakier Sogn imellem dend salig Mands efterladte Hustru, KIRSTEN HANSDATTER, for hende blef til Laugværge anordnet Lieutenant udi Synder herred OLLUF NIELSEN, boende i Grødbye udi Aakier Sogn paa den ene Side, og paa den anden Side deris sammen aulede Børn, som er 4 Sønner og 4 Døttre, dend ældste Søn HANS HANSEN LOU paa 15 Aar gl., for hannem værger hans Faderbroder PEDER LOU i Øster Marie Sogn, dend anden Søn JENS HANSEN LOU paa londe Aar gl., for hannem værger KAPTAIN KØLLER i Boelscher, dend tredie Søn POUEL HANSEN LOW paa Ottende Aar gl. , for hannem værger ANDERS POUELSEN i Aackier Sogn, dend yngste Søn PEDER HANSEN LOW paa 2det Aar gl., for ham værger ANDERS Persen i Aachier Sogn, dend ældste Datter KAREN HANSDATTER paa 18nde Aar gl., for hende værger MONS IBSEN i Aachier Sogn, dend anden Datter ELSEBETH HANSDATTER paa 16 Aar gl., for hende værger PEDER ANDERSEN i Poulscher Sogn, den tredie Datter KRISTINE HANSDATTER paa 13 Aar gl., for hende værger JENS MUNCH i Stensebye i Boelscher Sogn, dend yngste Datter ELLEN HANSDATTER paa 5te Aar gl., for hende værger JEP OLLSEN i Øster Marie, hvor paa Rettens Veigne war ofuerwærende (overværede) dend efter Hans Kongl. Mayestäts allernaadigste gifne befaling til velbaarne Højædle Oberster, Ober Commandant og Amtmand Hr. JOHAN DIDRICH von WELBERG om Skifte..... forwaltning Constituerede LAURITZ HANSEN TÖNSTED og Skifteskriveren HENRICH BURUMAN. Paa samme Skifte war til Wurderingsmænd opmeldt LARS IBSEN og PEDER HANSEN i forbemeldte Aachier Sogn, da er forefunden og Passerit som her efter følger: HESTE OG HOPPER en brun broget Hest for 12 Slettedaler, en Röd stierne Hest for 8 Sld., en brun Hest for 10 Sld., en brun blissed Hest for 6 Sld., en sort blacked Hest for 5 Sld., en sortbrun gl. Hest for 6 Mark, en Röd.....? Hoppe for 4 Sld., en Röd blissed Hoppe for 9 Sld., endnu en Sort blissed, hvidmanked Hoppe, 4 Sld., it sortstierne Hest föll for 2 Sld., it sortstierne Hest föll for 2 Sld., 2 Mark.

STUDE KIÖER OG UNGT QUEG (KVÆG) en black grimmed Koe for 6 Sld., en brun braaged Koe, 6 Sld., en sorthielmed Koe 5 Sld. 2 Mk., en hvid bleged Koe for 6 Sld., en Rödrygged Koe for 6 Sld., en sort skioldet Koe for 5 Sld. 2 Mk., en brunskioldet Koe for 5 Sld 2 Mk., en Röedskioldet Koe for 5 Sld. 2 Mk., en brun hielmed Koe for 5 Sld. 2 Mk., en Röed Koe for 5 Sld., en sort griemed Stud for 9 Sld., en röed Stud for 8 Sld., en Röed hielmed Stud for 7 Sld. 2 Mk., en hvid Tÿr for 4 Sld. 2 Mk., it sort Spetted Tÿrnöd 2 Sld. 3 Mk., en sort grimed Quige (Kvie) 3 Sld. 2 Mk., en sort stierned Quige 14 Mk., en sort hielmed Quige 3 Sld., it blached Studnöd 2 Sld. 2 Mk., en sort hielmed Stud Kalf for 2 Sld., en sortbrun griem^ed Stud Kalf for 7 Sld., en blached Quige Kalf for 6 Mk., en sorthielmed Quige Kalf 6 Mk.

16 STÖCKER GAMLE FAAR á 4 Mk. = 16 Sld.

SVIN en hvid Soe for 4 Mk., en dito 4 Mk., en graae belted Soe 3 Mk., en hvid galt 4 Mk., en graa belted galt 2 Mk., 8Sk., en graastrimed galt for 2 Mk. 8 Sk., endnu en graae belted galt for 2 Mk., 1 graa orne 2 Mk., en graae galtgris 1 Mk. 8Sk.

GIES (GÆS) 6 gamle gies med gaaser á 20 Sk. = 7 Mk. 8 Sk.

SCHRAMMEL WARE en Jerned Wogn med 2 smaa stier for 6 Sld., endnu en Jerned Wogn for 4 Sld., en Jerned Wogn med en nÿe for Axel udi en sæt for 3 Sld. 2 Mk., it Wogn Red (en under-vogn) og 2 Juhl (Hjul) for 7 Mk., it par runde høe stier af granne træ for 2 Mk. 8 Sk., it par høe steier med slyngede grann træ for 2 Mk. 8 Sk., Noch it par høe steier af Elletræ for 2 Mk, 3 læss stænger á 4 Sk. = 12 Sk., 2 harver á 1 Mk 8 Sk. = 3 Mk., endnu en harve for 2 Mk., en Riife med? og Skagler for 6 Mk., en nÿe Slæde med bret og aag for 6 Mk., en Nÿe Slæde for 6 Mk., endnu en Slæde for 5 Mk., it Aar med Bihl (en slags plov) for 2 Mk., 1 ditto 4 Mk., en Plou med en Widie paa, 2 Mk. 8 Sk., en Plou bösse med Juhl og löber (en slags plovringe) for 3 Mk., it nÿt Stude Aag med Ringe og Reeb for 2 Mk. 8 Sk., it dito 2 Mk. Nogen fuldfærdig Ploug med Knif og skive Ringe, Plou löber (Plovaksel) Juhl bösse for 2 Sld. 2 Mk.

2 töire Köller á 12 Sk. = 1 Mk. 8 Sk., en Hachelse Kiste (til at skære hachelse med i hånden) med staal for 2 Mk., en bæk for 1 Mk. 4 Sk.,

Paa Westerhused: stilled 4 dreiede Sengestolper á 4 Sk. = 1 Mk. en Sengegaul for 1 Mk. 4 Sk., it par Skruer til Hus Biugning

at bruge, 5 Mk., en dør med Laas og hængsler for 1 Mk. 4 Sk.,
 3 Jernede hamler med Seeler og Hamel Reeb udi á 1 Mk. 8 Sk.
 = 4 Mk. 8 Sk. (en hammel er et tværstykke af træ eller jern
 foran paa en vogn, hvortil skaglerne fæstes), it par halseeler
 og en tiömme for 2 Mk., it par gamle halseeler og en tiömme
 for 1 Mk. 4 Sk., en juhl bæk ? for 1 Mk 4 Sk., en Hus Stie
 13 Alen lang for 6 Mk., en baad med 4 aarer, tofter, mast, Spöd-
 stage og Seil for 8 Sld. I WESTERHUSED it himmelsengested og
 en skammel for 10 Sld., noch it Sengested med gaul og en Side
 med 3 Röede Stolper for 2 Sld. 2 Mk., it före (fyrre) Bord med
 foed og Skamler for 2 Sld. 2 Mk., en grøn maled för Kiste med
 Laas og nögel for 3 Sld., en hvid för Kiste med Laas og Nögel,
 6 Mk., 3 bagstoele (stol med ryg) uden læder á 3 Mk. = 2 Sld.
 1 Mk., it Care. for 3 Mk., en höfl^{bänk} med skruer udi for 2 Sk.,
 en half tönde for 8 Sk., en fyr Bøsse for 2 Sld. 2 Mk., en fyr
 Carbiner for 6 Mk. it par fyr Pistoler for 3 Sld., en Jern
 Tjæv. for 1 Mk. 4 Sk., en dito 1 Mk., it före Bord, Norden til
 i stuen, med foed under for 4 Mk., en hand øxe for 2 Mk., en
 Jern Stang med en Klofoed for 4 Mk. 8 Sk., en Ljng Riefe med
 2 Ringe og Skaft, 1 Mk. 4 Sk., it Par Plou Jern og Knief, saa
 og en. Skive^{Kejl} for 5 Mk. 8 Sk., en Hachelse Knif for 3 Mk.
I HERBERG HUSED: I Himmelsengen en Sengedyne med it gammelt
 blaaf Waar paa for 4 Mk., en blaarahmed (blaastribet) olmer
 dug ofuer (over) Dyne, 5 Sld., en bolster hofued (hoved)
 Dyne for 2 Sld., 2 Olmer dug ofued Puder á 6 Mk. = 3 Sld.,
 en Blaa rahmed olmerdug ofuer dyne for 5 Mk. 2 Sk., it Nye
 Hofued Seng Klæder for 3 Sk. 2 Mk. I den Syster Seng en blaa-
 rhamed underdyne for 3 Sld. 2 Mk., en bolster overdyne for
 6 Sld. 2 Mk., en blaarahmed hofued dyne 6 Mk., en linnen
 Hofued Pude med gult Taft foer for 5 Mk., en linnen Hofued
 Pude for 4 Mk. BANKE KLÆDER = madrasser. En gammel wafued (wæ-
 vet) Bankedyne med skin underfoered for 6 Mk., en flamsk age-
 dyne for 7 Mk., it Hiönde (hynde) for 5 Mk., it flamsk hiönde
 for 3 Mk. 8 Sk., it wafued hiönde paa gul bon for 4 Mk., en
 nye wafued age dyne paa guhl bon for 7 Mk., it flamsk hiönde
 paa guhl bon for 2 Mk 8 Sk., it? for 2 Mk. BANKE KLÆDER
 i Stuen. En wafued Banke dyne paa Syster. bæk 7 Alen lang (det
 står der virkelig) for 6 Sld., paa den Nörre. bæk en Wafued
 Banke dyne med skin under, 6 Alen lang for 3 Sld. I SÝNDER
HUSED, en Sengedyne for 7 Mk., en linnen Hoveddyne for 5 Mk.

I DRENGE HUSED : I wester Seng en hvid Uld underdyne for 2 Sld., en linnen hofued dyne for 5 Mk., en hvid ofuer dyne, 6 Mk., it Blaagarns lagen 1 Mk. 8 Sk. I dend Øster Seng en græsenlig underdyne 6 Mk., en hvid ofuerdyne 3 Mk., en linnen hoveddyne for 5 Mk., en Pl....? for 1 Mk. UDI LILLE STUEN: en hvid linnen underdynen for 2 Mk., en hvid linnen ofuerdyne 2 Sld., en dito 4 Mk., en gl. bølster hofued dyne 3 Mk., en hvid linnen Pude, 1 Mk 8 Sk. I ØSTER CAMMERED : en Slægter Stoel for 1 Mk., en liden stoel for 6 Sk. PAA LILLE STUE stilled: en græs Seis med bom og Ringe, 4 Mk., en Korn Seis med bom og Ringe 2 Mk. 8 Sk., en Korn Seis uden bom 12 Sk., 2 græs bomme á 6 Sk. = 12 Sk., 2 Korn bomme 8 Sk., 6 Rifuer (river) á 4 Sk. = 4 Mk. 8 Sk., it Kabel Reeb, 20 favne langt for 1 Mk. 6 Sk., it andet Reeb 6 Favne langt 1 Mk., en lang höfl. 1 Mk. 4 Sk., en slet höfl. 12 Sk., en skrab höfl. 12 Sk., en Rund höfl. 8 Sk., 2 andre smaa höfle á 4 Sk. = 8 Sk., en öxse 2 Sk., en stoel 1 Mk. 4 Sk., en stolpe Naur 10 Sk., en ?? Naur 8 Sk., en gl. bon Knief 4 Sk., 2 Skiölp og en Stiffel 12 Sk., it Sauf blad 8 Sk., en baad hage 4 Sk., en Jern lænke 6 faune lang 2 Sld., en dito 3 faune lang 4 Mk., it Svine haars töir 3 Sk., it Hestetöir halften Svine haar, og den anden halfuor. part Cabel med Jern.....udi 1 Mk. PAA ØSTER CAMMER stilled: 5 Straabaandstønder á 1 Mk. = 5 Mk., it Win fad 2 Mk. 8 Sk., 2 gl. tønner 8 Sk., it Skippund Stømme 4 Sk., en halftönde 4 Sk., en otting (målekar), 8 Sk., en feier Speen 8 Sk., en senneps Quærn 2 Mk. 4 Sk. I Øster Hused: en Salte halftönde 12 Sk., en Röre Span 4 Sk., en tom tönde 1 Mk., 2 Salte fieringer á 8 Sk. = 1 Mk., 2 Bötter med Laag paa á 6 Sk., en laagebötte 4 Sk., it gl. Win fad 1 Mk. 8 Sk., en fem fiering tönde for 2 Mk., en öll halftönde for 1 Mk., endnu en öll halftönde for 1 Mk., it Bröd....? for 8 Sk., it nyt öll fad for 2 Mk. 4 Sk., en straabaandstönde for 4 Sk., 8 Sej...? bötter á 4 Sk. = 2 Mk., 2 Punns bötter á 6 Sk. = 12 Sk., 2 Straabaands...? á 4 Sk. = 8 Sk., en gammel Kierner 8 Sk., 2 gl. fieringer á 4 Sk. = 8 Sk., en Quern 3 Sld., en Straabandstönde 8 Sk., it tönde Stømme 4 Sk. 4 gamle Straabandstønder á 4 Sk. = 1 Mk., 3 gamle halftønder á 4 Sk. = 12 Sk., en liden dreiet Stoel 10 Sk., en Töbis aar med Reeb (en slags plov) for 6 Sk., en höe Streng med Reeb 8 Sk., I Stue hused?? et öll Kar paa 4 Quarte Ruum for 4 Sld., it dito 14 Mk., en stor Sand Tönde med 5 Jern Baand paa for 2 Sld. 2 Mk., en ballig med 3 Jern bon paa for 1 Sld., en Kalke tönde for 1 Mk., en gl. Naur Saar for 8 Sk.

I KIÖL HUSED : it deigne trug for 5 Mk., it dito 4 Mk., 2 deigner trug Skovle & 6 Sk. = 12 Sk., en bagstoel med lær paa for 2 Mk., it Bord med bord Skuffe udi, staar i lille Stuen, for 7 Mk., en liden bæk for 1 Mk., it Sengested for 6 Mk., it langt förebord giort af to langdehler for 4 Mk., en Ege Planche i Nöre Korn-gulf 4 Mk., i Öster laden ofuer haure gulfued (gulvet) en skifswrag og före Planche ofuer (over) 2 Stolperum, sat for 1 Mk. 8 Sk., 2 Mög Bræder samme steds & 8 Sk. = 1 Mk. Ihused: en Köie bæk for 10 Sk., en dito 8 Sk., en nye tiære tönde i trape hused for 1 Mk., en beslagen karm Wogn med tilbehör undtagen Seeler, Tömm og halssehler for 20 Sld., it indlagt Wraae skab med sorte dreiede Stolper paa, er sat for 18 Sld., it Aske Bord med bugted foed og Jernede bord skuffer under, for 10 Sld., en liden Röed læder Stoel for 4 Mk. SÆDEN I LADERNE: Rug i vester lade 4 Stolperum, som er sand Rug er sat for 1 alt 6 tönder, her fra tages en tönde tiende Rug til Præsten og en tönde til Kirken, blifuer saa igien 4 tönder Rug & 2 Sld. = 8 Sld. Biug (Byg) i Nörr lade i gulfued udi Siuf (Syv) Stolperum til löstholterne ? de 5 næste og de 2 bageste under bielkerne, er sat for 18 tönder, der fra tages en tönde tiende Biug til Præsten, til Deignen og Herrits Pougeden hver en Skæppe Biug. Item (ligeledes) 2 tönder laane Biug til Mads Jacobsen blifuer igien 14 tönder 6 Skæpper, er sat for 5 Mk. = 18 Sld. 12 Sk. Haure i öster lade 3 stolperum under Bielkerne og gange paa Begge Sider og 2 Stolperum under löstholterne ? (Holt = Ved, Træ, Tømmer), er sat for 16 tönder, hvor fra tages en tönde til Præsten. Item 5 tönder laane aure (havre) til Olle Madtzen, blifuer igien 10 tönder á 2 Mk. 8 Sk. = 6 Sld. 1 Mk. I öster lade i Nörr Ende ofuer femb stolperum noged höe for 12 Sld. I nöre lade i öster Ende Höe paa Stenged ofuer (over) femb (5) Stolperum, med en del Wiche halm for 8 Sld., Rug Sæden, der er lagt her ved gaarden i efter höst, er 3 tönder, deraf soltis (solgtes) ^{stræ} kornit tonden for 2 Sld. = 6 Sld. KAABER WARRE (Kobbertøj): en gryde, vægtig til 3 Sld., en Messing Kedel for 4 Mk., en brændevinspande med hat, tönde og Piber paa en halv tönde stor, sat for 18 Sld. THIN : 10 Skaalpund Brödet Thin udi 2 gamle tin tallerkener og 4 fade mangut (en slags tin) & pund 14 Sk. = 2 Sld. 2 Sk., 13 $\frac{1}{2}$ skaalpund Bruelig Thin, som er 2 Lysse stager, 2 Thin fade, 5 Tallerkener og it? Mangut... Skaalpundet, sat for 2 Mk. 4 Sk. = 4 Sld. 14 Sk. MESSING: en Metal Morter med Stöder for 6 Mk., en Lyse stage 2 Mk., en Messing Lyse stage, som er i Stöcker for 1 Mk. 3 Sk.

Boets lösöre middel andrager til Penge 533 Sld. 1 Mk. Foruden dette er Diderich Michelson, Byskriver i Aakierkeby skyldig her til Boet sin hand self wedgaaet 4 Mk. End er Wurered en gl. Kalkunsk hane for 3 Mk., 4 unge höner á 2 Mk. = 8 Mk., en gl. Kalkunsk höne for 2 Mk. 8 Sk., Summa forskrefne Boets middel in Alles andrager til Penge 537 Sld., 2 Mk. 8 Sk. Blef saa angifuen Efterskrefen Berild. Meldte Høyædle Vice Landsdommer Anchor Müller fordred efter Regnskab med Enken Kirsten, salig Hans Lous, som hun og self wedgik, först 2 Sld. 2 Mk., foruden det haure, salig Hans Lou laant Aar 1685, da hand Reiste til Kiöbenhaun, Reede penge 40 Sld., deraft til nu Skifteholder 15 Sld., herfor i pandt sat af Hans Lou 3 smaa Sölfbæggre og 6 Sölfskeer, som weier tillsammans 32 lod Sölf, hver lod Sölf ansat for 3 Mk. = 24 Sld. Blifuer igien af forskrefne fordring in Alles 243 Sld. 2 Sk. Wor til kommer Høyædle Landsdommer en brögne Kedel, som nu findes her i boet, hvilchen brögne Kedel salig Hans Lou hafuer haft. saasom et Laan, og af salig Borger Pouel Kofoed bekommed for 16 Aar siden, og befindes denne brögne Kedel at hafue weiet paa dend tid Hans Lou den bekom 47 Mk. efter den forrige wægt, men nu weiet med Nye Wægt, og udregnet at være 40 Mk. - i sin wægt 7 Mk. Ringere end til forn, da er samme Kedel med dend Wægt, som den nu er ringere saa og .hvis. den i sin Wærdie, og at den hidindtil er blefuen brugt i alt med Høyædle Landsdommers bereigning ansat for 5 Sld. 8 Sk., hvilked samplig arfuingerne wedgick (arvingerne vedgik).... Ret at være, blifuer da Høyædle Landsdommers fordring. Naar forskrefne Brögne Kedel hannem tilhörer i alt efter som forskrefuet staar Penge 248 Sld. 2 Mk. 8 Sk., der for er udlagt en brun broged Hest for 12 Sld., en Rödstierned Hest for 8 Sld., en Sort blissed hvid manced Hoppe for 4 Sld., en Röd blissed Hoppe 9 Sld., en black grimmed Koe for 6 Sld., en brun broged Koe 6 Sld., en hvid blached Koe for 6 Sld., en Röd Röged (rødrygget) Koe for 6 Sld., en sort grimmed Stud for 9 Sld., en hvid Tjør for 4 Sld. 2 Mk. 16 stöcker faar á 4 Mk. = 16 Sld., 2 hvide Söer á 4 Mk. = 2 Sld. I Himmel Sengen i Herberg Hused (beboelseshuset) en Senge Dýne med it blaet Waar paa for 4 Mk., en blaa Ranned (blaastribet) olmerdug ofuer dýne for 5 Sld., en dito 5 Sld. 2 Mk., en bolster hofued dýne 2 Sld., 2 olmerdugs hofued Pudder á 6 Mk. = 3 Sld., it Nye Wefued (vævede) sengklæder for 3 Sld., it Aske bord i Stuen med 2 skoffer under for 10 Sld., 2 tönder Rug á 2 Sld. = 4 Sld., 7 Skæpper Biug á 5 Mk. = 8 Sld. 3 Mk., 10 tönder aure á 2 Mk. 8 Sk. = 6 Sld. 1 Mk., en sortskiolded Koe 5 Sld. 2 Mk., en brunskiolded Koe for 5 Sld. 2 Mk., en graa belted galt 2 Mk. 8 Sk., en graa

snudet galt, 2 Mk. 8 Sk., en Jerned Wogn med smaa stier paa for 6 Sld., en dito 4 Sld., 6 gl. gies med gaase á 20 Sk. = 7 $\frac{1}{2}$ Sld., en Ruse med Tape ? og skagler for 6 Mk., 2 par förstier af grann træer for 5 Mk., en færdig Ploug med behör for 10 Mk., en hachelse Kiste med Staal for 2 Mk., 2 Skruer[et] bruge til Husbygning for 5 Mk., it himmelsengested i Herberg Hused for 10 Sld., en malled (malet) för (fyr) Kiste med Laag og Nögle, 3 Sld., en hvid för Kiste for 6 Mk., 3 Bagstoele á 3 Mk. = 2 Sld. 1 Mk., en hand Øxe 2 Mk., en Jern Ploug med en Klou foed for 4 Mk. 8 Sk., I Herberg Hused: en Nye wefued (vævet) bankedyne (madras) med Hiönde (hynde) 6 Mk., en flamsk agedyne for 7 Mk., it Nye wefued hiönde for 5 Mk. I Drengehused i wester Seng, en hvid Uld underdyne, 2 Sld., en linnen hofued dyne for 5 Mk., en hvid ofuer dýne 6 Mk., it Blaagarns lagen for 1 Mk. 8 Sk., en wefued bankedýne paa Sýnder bæk i Stuen, 7 alen lang, 6 Sld., en bankedýne paa Nörre bæk med skin under, 6 alen lang for 3 Sld. I lille stuen en hvid linnen underdýne for 9 Mk., en hvid linnen ofuerdyne 2 Sld., en dito 4 Mk., en bolster hofued dýne for 3 Mk., en hvid linnen Pude 1 Mk. 8 Sk., en ferine Quern med Seis 3 Sld., it Bord i Lillestuen 7 Mk., it Sengested for 6 Mk., en Ege Planke i Nörre Korn gull for 4 Mk. I öster lade i Nörre Ende noged Höe ouer 5 Stolperum sat for 12 Sld., 3 tönder Ströe Rug á 2 Sld. = 6 Sld., en metal gryde for 3 Sld., en Messing Kiedel for 1 Sld., 13 $\frac{1}{2}$ Skaalpund Thin, bestaaende af 2 lysestager, 2 tin fade, 5 tallerkener og it Sölf...ken ? á 20 Sk. = 4 Sld. 4 Sk., en metal mortar med Stöder for 6 Mk., en Kalkunsk Hane for 3 Mk., en gl. Kalkunsk Höne for 2 Mk. 8 Sk., en liden dreiet Stoel for 10 Sk., en Nye siene[Span] for 8 Sk.

Hans Kofoed Poulsen i Suaniche fordrer som hannem efter hans salig[far]furlig er tilfalden 50 Sld., hvor for er udlagt en brum Hest for 10 Sld., en Röed Stud for 8 Sld., en Rör Stoel med Skind for 7 Sld. 2 Mk. I den Sýnder Seng i Herberg Hused en blaae ranned underdýne 3 Sld. 2 Mk., en bolster ofuer dýne for 6 Sld. 2 Mk., en blaae Ranned hofued dýne 6 Mk., en linnen hofued pude med grised Silke taft foer, 5 Mk., en linnen hofued Pude for 4 Mk. I Nörre lade öster Ende for paa Stenged ofuer 5 Stolperum en del wiche halm er sat for 8 Sld., it deignetrug 5 Mk., it dito for 4 Mk., en bagstoel med lær paa for 2 Mk.

Morthen Kofoed i Suaniche fordred efter Sedel, som Enchen wedgick 3 Sld. 1 Mk. 8 Sk., tillagt, it öll kar paa 4 tönder for 4 Sld., 2 Mk. 8 Sk. Jacob Kofoed i Suaniche fordred efter sin

Side Penge 7 Mk. 12 Sk., tillagt en liden Stoel med Röt lær ofuer for 4 Mk., hos Morten Kofoed 2 Mk. 8 Sk., hos Mads Kofoed 10 Sk., en Stolpe Haa for 10 Sk. Mads Kofoed Poulsen, boende i Suaniche fremblagde her i dag it af salig Hans Lou Udgifen obligation og Pandte bref, Dateret Suaniche dend 4 Febr. Aar 1681 og tillige med samme af Herrits Pougden Thobias Dechner og Herrits skriften Hans Isachsen underskrefuen, som inden Synder Herrits ting næst efter dend 8. Febr. Aar 1681 af salig Hans Lou er wedstaaed og bekræfted med den Under opskrifts formelding, som blef læst og Paaskrefet, lydende paa Capital fire hundrede Sld., huorfor forskrefne 34. gaard med paadragne Renter er til under Pandt stilled, og der udi fraskrefued med ald gaardens Rette tilligende i alle maader, af formeldte Capital befinder efter opskriften Renter til dend 4. febr. 1686 at være betalt og Leveret. Restér fradræget Renter til dend 4. febr. 1693, som er 7 Aar efter bemeldte brefslydelse af fem Pro Cento, it hundrede og förgetyve Sld., er saa Capital og Renter 540 Sld., huorfor Mads Kofoed wed foreskrefne it pandt vil for blifue efter Pandte brefuetz indhold, for uden dette fordred Mads Kofoed Baggiöld 29 Sld. 1 Mk 12 Sk. Wor paa Salig Jørgen Bohnis (Bohns) Weigne efter Regenskab 6 Mk. 10 Sk. = 31 Sld. 6 Sk. Udlagt der for en Röed skiölded Koe $5\frac{1}{2}$ Sld., en brun hielmed Koe 5 Sld., en tönde Rug 2 Sld., 3 tönder Biug á 5 Mk. = 3 Sld. 3 Mk., 10 Skaalpund brödet Thin udi 4 gl. tinfade og 2 tallerkener á 14 Sk. = 2 Sld. 12 Sk., en færdig lyse stage af Messing for 2 Mk., en brödet Messing Lyse stage 1 Mk. 8 Sk., en graabelted Soe for 3 Mk., en graa svin 2 Mk., en graa galt gris 1 Mk. 8 Sk., en straa baand tönde med 5 Jern bon paa for 2 Sld. 2 Mk., en ballig med 3 Jern bon paa 4 Mk., en Senneps Quern 2 Mk. 4 Sk., i öster Lade ofuer haure gulfved en skifwrag Plancke 1 Mk., 2 Mög brædder (bruges til at køre møg over fra stald til mødding) for 1 Mk., en Nye Slæde for 6 Mk., 2 Aar med Bihl paa á 2 Mk. = 4 Mk., 3 gl. Jernede skambler á 1 Mk. 8 Sk. = 1 Sld. 8 Sk. Lige fra sin höst Enchen tilkommer at betale quartal skat for 2det quartal af den 11. gaard, Størrelse 7 Mk. 10 Sk. og for dem 34. gaard i Aakier Sogn en quartal 5 Mk. 4 Sk. = 3 Sld. 14 Sk. der for er udlagt it sortstiernet hestföll for 2 Sld. 2 Mk. it graa belted galt Svin for 2 Mk., en Lyng Rifue med 2 Ringe og Skaft for 1 Mk. 4 Sk., til ofuers 6 Sk. ??? Peder Dam tilkommer for sin Umage med liged 2 Sld., tillagt it hviit stierned Hestföll for 2 Sld. Elisabeth salig Claus Bohnit (Bohn), boende i Rønne, fordrer efter med hende her paa Skriftbart givende Regenskab i dag dend 21. Nov. 1692 , penge 30 Sld. 2 Mk. 9 Sk., der for er

tillagt en Röd Koe for 5 Sld., en brun blissed Hest for 6 Sld., en brun knopped Hest for 4 Sld., it Öll Kar paa 4 tönder, 14 Mk., 4 unge Kalkunske Höner for 2 Sld., en Roers baad med 4 Aarer, Seil, Mast Spödstace og Tofter for 8 Sld., en tobis Aar med Reeb for 6 Mk., et Winfad for 1 Mk. 9 Sk. Enchen beratted, at hun Apart skal være skyldig til Elisabeth salig Claus Bohns, som Enchen self betaler og tager saa Udlæg for 3 Sld. og tillagt en sorthielmed Quige (Kvie) for 3 Sld. Enchen lofued her for uden at betale til Elisabeth salig Claus Bohnis en tönde Haure, som med første skal blifue lefuerit (leveret). Mads Jørgensen i Nexøe fordred efter Regnskab 4 læs blaar, efter Enchens foregifuende for 8 Mk., som hand afskrifuen for Sex Mk. kvittis, blir Sterf boet saa skyldig 6 Mk. 8 Sk., tillagt en Jern länke, 3 faune lang for 4 Mk., it Winfad for 2 Mk. 8 Sk. Mouritz Marchman i Rönne fordred efter Regnskab med hannem, og efter Accordering forblevet paa 12 Sld., tillagt en Sort blacked Hest for 5 Sld., en sortstiermed Quige for 3 Sld. 2 Mk., en skoed Slæde for 5 Mk., en Storke fælle 12 Sk., en Jern länke 6 faune lang 2 Sld., ...? bon Knief for 4 Sk. Mester S....Holst, Balbiere (Barber), boende i Rönne fordrer efter Regnskab 2 Sld. 3 Mk., der for er gjort indførsel i en ...? pande for 2 Sld. 3 Mk. Peder Ibsen i Smör, Rug i Mk. og Sk., fordred paa sin faders Weigne for en Sölfske og 16 Sölfknaver, som hand siger at afstaaed her til boet i Pandt for Ellufue (elleve) Mk. Enchen foregaf, at Sölfskee og Knapper hafuer staarit i pandt udi Siuf (Syv) Aar, og kunde Enchen ikke Wise Knapperne fremb, ei heller wiste, huor mange Knapper der waar, efter som hendis Salig Mand för sin död hafuer skildt sig af med dem, men Enchen fremblagde Skeen, som war en gaml. Ske. De eftergiorde ofuerslag og ????, er derom herpaa Sterf boet aftalt, at sterf boet der for skal være angerlöst, efter som det ei war mere Wært end det stoed i pandt for, og finder ingen rigtighed om anderledes at være gjort, da Skifte blev holden. Efter Jep Nielsens Salig Hustru i Nyelarsker Sogn, daterit dend 2. Oct. Aar 1690, hvor for derom wider kand foretagis end som forskrefued staar. Jørgen Löge fordred tjeneste lön som Rygter, i alt Penge 1 Sld. tillagt it? for 3 Mk., en Nye före (fyr) tönde for 1 Mk. Hendrich, Persen i Aakier sig fordred Endelig til Rest 13 Sk., tillagt en Korn Sei uden bom 13 Sk., Jens Ibsen i Egebye fordred Efter hans opsadtz Aar 1679 biergelön for de Svendske Heste 2 Sld., for Aar 1680 for 2 Egetræer 10 Mk., for Aar 1682 kogebröndsøl 1 Mk. 8 Sk., for Aar 1684 Saae Warer for 7 Mk. 12 Sk.

for en Stucat Aar 1685, 2 Sld., efter Jep Larsens Skiftebref 2 Mk., opskriften i alt dette for 9 Sld. 1 Mk. 4 Sk., og bekiender derpaa at hafue bekommed en pot tran. Enchen formenter, at denne Jens Ibsens fordring ei er Ret, eftersom den efter saa lang tids forløb ej er fordred, at hun deraf noget forsinket blifuer Widende, huor for Enchen forventer, at Jens Ibsen hafuer bekommed sin fornöyelse, om hand nochsom hafde haft en Retmæssig Fordring. Ydermer tilfalder denne fordring Remitteret til lou og Ret. Og de bemeldte 2 Mk. angaaende for blifuer ved dend Slutning, som om heele Summen i Jens Larsens Skiftebref formelder, som strax efter findes anteignet. Hans Knudsen i Snogebeck fordred paa sin egen og sin medfölgers Weigne bierge løn for it stöcke, otte Rigsdaler. Enchen beratted, at hendis salig Mand haude ladet lefuere dette ommeldte stöcke til amt skriferen, og til Kongl. Mayestäts tjeneste, hvor for hand endnu ingen biergelön bekommed hafuer, mend naar derfor nogen Biergelön kand bekommes, er Wedkommende der om lige gode at winde betaling som forgrunded er, hvorfor og Hans Knudsen og hans medfölger kand söge derfor betaling i Amtstuen, som stöcked er lefuerit. Jens Haagens i Snogebeck fordrer for omkostning paa Eiendom imellem ham og Hans Low, om en tiönde Haure 4 Mk., tillagt it Nye wæfued hiönde paa guhl bon for 4 Mk. Hans Birch, Hendrich Persen og Jens Persen fordred for biergelön paa en deel de Suen-ske Heste, huer af de 2 Sld., hvorpaa Hans Birck skal hafue bekommed.....? for 2 Mk. efter hans foregifne, hvilken fordring skal være Reist for 13 Aar siden, og beratted, at der om er en dom gangen. Enchen sagde, at hun wiste heraf inted at sige og mente, at de wel hafde sögt betaling derfor tilforn, efter saa lang tids forløb, og derfor tillader hun denne fordring Remitteret til lou og Ret, derpaa omsider fremblagde Enchen en Landstingsdoms beslutning, hvor udi formeldis Saaledis dom afsagt dend 2. April Aar 1679, efter som Hans Low hafuer betalt Sex personer, som biergede hestene udi land efter oberstelieutenant Sjultes tilsagn, gifued hver Persohn 2 Sld., og for sin Egen Persohn er agtes billigt 4 Sld. Biergelöns bidrag er 16 Sld., hvor af den hæderlig og Wellærde Mand Poul Ancher Imod fendrich Kaufmands hestes annammelse bör at betale Hans Low dend halfe biergelön, nemblig 8 Sld., samt at gifue til forn løn huer uge 3 Mk. for samme Heste. Og naar hr. Pouel Ancher det til Hans Low erlægger, hafuer forbemeldte Hans Low uden nogen ophold at lade forevise Kaufmands Heste. Naar hr. Pouel Ancher fölgagtig, og er dend herom indstæfnde Herritztingsdom död og

magteslös Kiendt, og Herritz fougden Tobias Dechner for sin
 forurettelse at give HANS LOW til Kost og tæring een R.D. Dette
 at være rigtig efter Landstings Protocolen testerer Morthen
 Joensen Klow. Torsten Aagesen fordred for höste lön , som Enchen
 wedgaar 3 Sld. , tillagt it par fyre Pistoler for 3 Sld. Ellers
 fordred Torsten Aagesen for Saufskærer lön trei (3) Sld. Dette
 sagde Enchen at være betalt. Hans Larsen i Aakier Sogn fordrer,
 som Enchen wedgaar 2 Mk., tillagt en Jern tjew 1 Mk. og en Kul-
 ske 1 Mk. Claus Hartung, nu boende i Knudsker Sogn i Præstegaar-
 den, fordred efter udskrifed Sedel 5 Sld., 3 Mk., 9 Sk., heraf
 wiste Enchen indted at sige, berettede at hendis Salig Mand
 hafde ei nogen tid sagt hende der om at have handlet noged med
 Claus Hartung, huor for denne Fordring efter som den ei til forn
 er fordred, er Remiterit til lou og Ret. Philip Rasch i Rønne
 lod fordre 2 Mk. Enchen og detteafstod, og derfor er denne
 fordring og til lou og Ret sentuit (sendt). Befindes at Salig
 HANS LOW war tilordnet at være wærges for Salig Peder Ollsens i
 Ibsker Sogn tvende døttre, Maren og Anne Pedersdatter, hvilke
 Salig Arit Hansen udi Øster larsker för har wærges for, dog for-
 mehnis icke, at Salig HANS LOW af Mündlingenes arfurpart noged
 annammet eller op baarit hafued. Wed denne Salig Mands dödelige
 afgang er Igien for disse Mündlinge nu til at wærges forordnet,
 nemblig for Maren Pedersdatter Morthen Ollsen i Ibsker Sogn, og
 for Anne Pedersdatter Jep Ollsen i Øster larsker, hvilke efter
 deris Salig faders Skiftebref hafuer at lade sig göre Reede og
 Ret og saa deris Wærgemaal efter loven at forestaae, som Ret er.
 Anders Ibsen i Aakier Sogn fordred efter Regenskab 3 Mk. 12 Sk.,
 tillagt it flamsk hiönde (hynde) i Herberg Hused for 3 Mk., en
 salte half tönde iHused, 12 Sk. Madz Hermandsen i Nexöe
 fordred , som Enchen wedgik 6 Mk., tillagt en Sort hielmed
 Quige Kalf for 6 Mk. Mons Madtzen i Poulsker Sogn fordred for
 Skomager arbeide penge 6 Mk., tillagt en Sortbrun gl. Hest for
 6 Mk. Olle Madtzen Koefoed fordred tienestelön for 9 Mk., Penge
 4 Mk., en Sort Vadmelskioel 3 Sld., 2 Blaagarns skiorter á 3 Mk.
 = 6 Mk. er 5 Sld. 2 Mk. =-5-Sld.-2-Mk., tillagt en sort grimmed
 quige for 14 Mk., en Sorthielmed Stud Kalf for 2 Sld. Lars Ibsen
 i Aakier Sogn paa samplig sine medarfuingers Weigne fremblagde
 it efter sin Salig Fader Jep Larsen ergangen Skiftebref, daterit
 dend 19. December Aar 1687, huor udi fantis indfört, at Salig
 HANS LOW war skýldig der til boet og der udi Nommereret paa 33 ,
 penge 6 Sld. 2 Mk., huor om Salig HANS LOW i sit lefuende Lif
 er blefuen anfordred, og Hafuer hand om samme fordring beretted,

at forbemeldte 6 Sld. 2 Mk. war betalt, hwilket HANS LOW ved Eed skal hafue bekræftet, som hans efterlatte Hustru end ydermere nu wedstoed og wed Eed stadfæstet, at det war Rigtig afbetalt, huorfor derudi inted wider Kand foretagis, end at det derved saaledis beror. Hans Markman i Rønne fordred efter sin Sedel först efter Regenskab Aar 1692 fiortten Sld., endnu fordred hand paa Anders Persens Weigne i Aakier Cogn 3 Sld., og paa Jens Kiølsens i Hasles Weigne for en tönde Biug og en tönde aure 7 Mk. Dette wilde Enchen ikke wedgaae, men forblef wed forbemeldte Regenskab, som blef hendis Salig Mand og hannem Imellem giordt Aar 1691, huor paa Hans Markman först op skrifuen at hafue bekommit (faaet) en Stud for 10 Sld., og skulle betalís der foruden for stude ware for 2 Mk.....?, Hans Markman bekommed en tönde aure. Resten saa igien, som Enchen wedgick, naar der udi er med bereignet Ware, som er bekommit Aar 1692 i April Maanit. Da bogclaringen???? er holt for 5 Mk. 6 Sk. - 4 Sld. 1 Mk. 6Sk., huor for er tillagt en Röed Hoppe, er sat for 4 Sld., en Jern týtue for 1 Mk. 6 Sk. Endnu fordred forbemeldte Jörgen Löge, som han siger at ware tjeneste lön i femb Aar, penge 1 Rdl. aarlig, dette nechted Enchen og sagde, at hand hafde bekommit sin lön, huor for denne fordring er hendvist til lou og Ret. I mod dend Salig Mands Udfært og begrafuelses bekostning, blef Enchen beuilged, saa og i hendstand til de Umyndige Börns fremb tarf og opfostring, Penge Wærd for 20 Sld., Udlagt en beslagen Karm Wogn med til behör for 20 Sld., for uden dette beholder Enchen sin Seng, en Kiste og it Kaaber(Kobber) Carppaa en Span....?, samt og en Sort Hoppe, som hende af medarfuingerne blef beuilged (bevilget). Skifteforwalteren for sin Umage med dette Skifte i trei (3) Dage, saa og Reisens bekostning 9 Sld., huor for er giort indförsel i forbemeldte Brændevinspande med behör. Skifteskrifueren for sin Umage medpapir til Skifteds fornödenhed og Reisens bekostning i alt 9 Sld., tillagt af en brændeviinspande 6 Sld. 1 Mk., en liden hvid galt for 1 Sld, en tönde Biug for 5 Mk., 4 Sengestolper 1 Mk., en skrab höfl (høvl) og en brændevins otting for 1 Mk. Stempeld papirer til Skifte brefuet for 3 Mk., der for tillagt og indfört i Be....? Wurderingsmændene for deris Umage huer beuilged 5 Mk. = 2 Sld. 2 Mk., tillagt en höfl bank (høvlebank) med Skruer for 2 Mk., en økse 2 Mk., en trugstol (til at anbringe deigtrug pa) for 2 Mk. 4 Sk., 4 gl. straae bons tönder paa Storhus stilled for 1 Mk., 3 halfe tönder á 4 Sk. = 12 Sk., en lang höfl 1 Mk. 4 Sk., en Sk....? höfl. for 12 Sk., en Öll half tönde 1 Mk., Summa Summarum för skrifue

Prætensioner andrager til Penge 450 Sld. 3 Mk., liquiderit bli-
fuer udi behold og til deelingspenge 86 Sld., 3 Mk., 8 Sk. Huor
af Enchen tilkommer dend halfue part, som er penge 43 Sld., 1 Mk.,
12 Sk. Den anden halfue part deelis imellem 4 Sønner og 4 Dötre,
er deraf paa en broderlod penge 7 Sld. 15 1/3 Sk., og en Söster-
lod 3 Sld., 2 Mk., 7 2/3 Sk. For Enchens Anpart er Udlagt en sort-
hielmed Koe for 5 Sld., 2 Mk., 3 tönder og en skæppe Biug for
3 Sld., 3 Mk., 12 Sk., it indlagt Vraaskab med sorte dreiede stol-
per for 18 Sld., en blacked Quige Kalf 6 Mk., it Wogn Ree og 2
juhl 7 Mk., it par höe stier (stiger) af Elle træer for 2 Mk.,
3 læs stænger á 4 Sk. = 12 Sk., 2 harver á 1 Mk., 8 Sk. = 3 Mk.
it aar med höfl (høvl), 2 Mk., en Plou med en Widie paa for 2 Mk.
8 Sk., en Plou bösse med Juhl, löbere Ringe og dart??, 3 Mk., en
hus stie, 13 alen lang, 6 Mk. I Wester hused it Sengested med en
gaul og en ??? med 3 snoede Stolper 10 Mk., it före (fyrre) bord
Norden til Stuen 4 Mk., it Par Ploug Jern heri og Knif og heri
Kiel for 5 Mk. 8 Sk., it Laxe garn for 2 Mk., en rund höfl for
8 Sk. en döv bouge Naur, 8 Sk., 2 skiölp og en Stiffel for 12 Sk.,
it höfl for 8 Sk., it Svine haars töir for 8 Sk., 2 andre smaa
höfle 8 Sk., en Storke fælle 12 Sk., it Sauf blad for 8 Sk., it
Heste töir halften af Svine haar og halften Kabel for 1 Mk., en
Nye Wafued agedyne for 7 Mk., leger for sig, 2 Mk. 8 Sk., dend
ældste Sön Hans Hansen, som Per Low i Østermarie wærges for er
tillagt for 7 Sld. 15 Sk. en Jerned Wogn med en Nye foraxel udi
for 3 Sld. 2 Mk., en fyr bösse for 2 Sld. 2 Mk., en hachelse Knif
for 3 Mk., en Korn Seis Seis med bom og Ringe 1 Mk. 8 Sk., en
baadhage 4 Sk., hos Enchen de 3 Sk., dend anden Sön Jens Hansen,
som Rasmus Köller i Boelschier Sogn wærges for, er tillagt for
7 Sld. 15 Sk. en fyr Carbiner for 1 Sld. 2 Mk., i Wester hused it
före bord med skamler for 2 Sld. 2 Mk., en Harve for 2 Mk., it
Nyt Stude aag med Ringe og Reeb for 2 Mk. 8 Sk., en Sveise bæk
for 1 Mk. 4 Sk., it par halsseeler og en töm 2 Mk., en Juhl bæk
for 1 Mk. 4 Sk., it flamsk hiönde 3 Mk. 8 Sk., hos Enchen de 7 Sk,
dend tredje Sön Poul Hansen, som Anders Poulsen i Aakier Sogn
wærges for er tillagt for 7 Sld. 15 Sk. it Stude aag med Ringe og
Reeb for 2 Mk., en Senge gaul for 1 Mk. 4 Sk., en Senge halfdör
med Laas og Hængsler 1 Sld. 4 Sk., it par gamble halsseeler og en
töm 1 Mk. 4 Sk., hos Pirich Michelsen i Nybye affödris 4 Mk., it
hiönde paa guhl bon 2 Mk. 8 Sk., en græs Seis med bom og Ringe
for 4 Mk. I Synder hused Sengedyner for 7 Mk., linnen Hofued dyne
5 Mk., 2 græs bomme for 12 Sk. Dend yngste Sön Per Hansen (Peder),
som Anders Persen war werge for, er tillagt for 7 Sld. 15 Sk. it

blacked Studnöd, 10 Mk., en halftönde i Wwester hus , 8 Sk., en
 Slagter Stoel for 1 Mk., 6 Rifuer á 4 Sk. er 1 Mk. 8 Sk., it Cabel
 Reeb 10 faune langt, 1 Mk. 6 Sk., 5 Straabondstönder paa Öster
 Cammered á 1 Mk. = 5 Mk., en före span 4 Sk., 2 Salte fieringer
 á 8 Sk. = 1 Mk., 2 ferine Bötter for 12 Sk., er femfiering tönde
 for 2 Mk., en Öll halftönde for 1 Mk., 8 Sig bötter á 4 Sk. =
 2 Mk., it nyt Öllfad for 2 Mk. 4 Sk., en ferine Laage Bötte for
 4 Sk., hos Enchen 1 Sk. Den ældste datter KAREN HANSDATTER, som
 MONS IBSEN i Aakier Sogn wærges for, er tillagt for 14. Mk.
 7 Sk. it sort Spetted tyrnöd for 2 Slæ., 3 Mk., en tom tönde
 i Öster Hused for 1 Mk., et Bröd brude???? for 8 Sk., 2 punns
 Bötter á 6 Sk. er 12 Sk., en straaebondstönde 4 Sk., en gl. Kierne
 8 Sk., 2 gl. fiering 8 Sk., Den anden Datter ELSEBETH HANSDT.,
 som Per Andersen i Poulscher wærges for, er tillagt for 14 Mk.
 7 Sk. en sortbrun grimmed Stud Kalf for 7 Mk., i Öster Seng i
 Dreng Hused en linnen hofued dyne for 5 Mk., en Planche i
 samme huus for 1 Mk., en liden hache stoel for 6 Sk., 2 Korn
 Bomme 8 Sk., 2 gl. tönder paa Öster Cammered for 8 Sk., hos
 Enchen 1 Sk., dend tredie Datter KIRSTINE HANSDATTER, som Jens
 Munch i ??? Bye wærges for, er tillagt for 14 Mk. 7 Sk.: I
 Dreng Hused i Öster Seng en graaagtig ulen underdyne for 6 Mk.,
 en hvid ulen ofuerdyne for 3 Mk., it Cabel Reeb, 5 faune langt
 for 1 Mk., it Skippund Stomme for 4 Sk., en halftönde for
 4 Sk., i Öster maalused 2 Straaebondstönder 8 Sk., endnu
 en straaebondstönde, 8 Sk., it tönde Stomme for 4 Sk., en före
 trug med Reeb , 8 Sk., en liden bæk i lille Stuen for 1 Mk.,
 2 deigne trug Stoele á 6 Sk. = 12 Sk., hos Enchen at affordre 7 Sk.,
 Den yngste Datter ELLEN HANSDATTER, som Jep Ollsen i ÖSTERLARS
 Sogn wærges for, er tillagt for 14 Mk. 7 Sk. en tönde Rug for
 2 slt., it langt före bord, gjort af 2 lange före dehler, 4 Mk.,
 nogle Vand Kar 8 Sk., en ...bæk for 10 Sk., en dito 8 Sk., ved
 quartalskattens Udlæg 6 Mk., hos Enchen de 7 Sk. Da forskrifune
 Deeling Saaledes Imellem arfueringerne war gjort, frem kom ELISA-
 BETH, salig Claus Bohnis og angaf, at salig Jørgen Bohn Morten-
 sen i Rønne skulle tilkomme, som her i boet skal haue wæred gaa-
 ende til halsede - og skulle wære kommen fra Salig Mads Hans.
 Sterfboe i Skarpeskade i Clemmedskier Sogn. Nemlig 12 stöcker
 faar, huor af fordris afgröde, lam og Ull for Aar 1692, som
 efter Kongelig Majestäts Byfouged Hans Olufsen Skoufs Skrifuelse
 af Sterfboet efter Salig Jørgen Bohn dend 22. ? 1692 udstod er
 anslagen for attend (18) Sld. 1 Mk. 8 Sk. Mads Kofoed Poulsen
 i Suaniche, som og er en af arfueringerne med i Sterfboet efter
 salig Jørgen Bohn.....war her paa Sterfboet i gaar, som var

dend 22. November, blef af Samptlige med arfuingerne tilspurt, om han wiste noget af de berörte halnede faar at sige, efter som den förste Dag af dette Skiftes begyndelse Wed Elisabeth, Salig Claus Bohnis ogsaa blef der omtalt, hvor til Mads Kofoed da svarede, at her i dette Sterfboe war ingen halnede faar, derpå blef Enchen af Skifte forwalteren tilspurgt, om hende war noget beuist om faar, huor da Enchen der til suarede, at her i boet war ingen halnede faar, som Salig Jørgen Bohn hafde tilfört, men huad at hendis Salig Mand med Salig Jørgen Bohn hafde handled sammen er betalt efter af-Reigning, som i Sterfboet er giort, og da blef salig Hans Loug skyldig, huor for Mads Kofoed, som foran findes indfört haue bekommed Udlæg for 6 Mk. 10 Sk. Mouritz Markman i Rønne loed endnu og fordrer, som Salig Hans Low skal haue bekommet paa Mouritz Markmands Weigne hos Elisabeth Salig Claus Bohnis Aar 1692, dend 4. Augusty penge 4 Mk. Item (ligesaa) 2 Alen Taftis.... Bohn for 1 Mk., $\frac{1}{2}$ pund tyrk tobach 1 Mk. 4 Sk. it dosin tobachs Pibe 6 Sk., Sefur for 4 Sk., 9 dosin og 8 Knapper, distinered 12 Sk., er 6 Mk. 12 Sk., 2 allen guhl boy á 2 Mk. 8 Sk. er 5 Mk. Alt dette for skrifur som Moritz Markman.....fordrer, will Enchen slet inted deraf wedgaae, men forblef wed det Sluttede Regenskab, som Mouritz Markmann forhend bekommed hafuer, som her udi tilforn er Rört, Saa blef den Salig Mands Ifare Klæder wurdere, og er en graae fifskafte Kiol for 6 Sld., it par sorte fifskafte boxer for 4 Mk., en gl. skintröye 1 Mk. en brun Wadmels Kiol med Messing Knapper udi 2 Mk., it parr brune Wadmels boxser for 8 Sk., en sort Hat 8 Sk. er 8 Sld. Anders Persen formeente, at dend yngste Søn, som han wærges for, efter som hand er saa gandske ringe af Alder, burde Nyde forskrifuene sin Salig Faders Ifareklæder tilsammen, efter som de ickun er af Ringe Pris, huilket saaledes blef af wedkommende beuilged, og Samtöckt, at denne Salig Mands yngste Søn Peder Hansen disse berörte sin Faders Ifareklæder alle sammen skal Nyde til fremb tarf. Wider hafde arfuingerne efter Skifte forwalterens anfordring icke at foregifue eller frembwise som Sterfboet kunde Skiönne til beste.....ej heller angaf sig nogen med Prætensioner. Wider foreskrifued staar, at saa er tilganget og Passeret, testeres

Actum Skifte dend 23. November 1692

L. H. Tönsted	Henrich Brugman	Peder Hansen	Lauritz Ibsen
		Egen Haand	Egen Haand

Paa Enchens Kirsten Salig	Mons Ibsen	Peder Andersen
Hans Lous Weigne	Egen haand	Egen haand
Olluf Nielsen		
Egen haand		
Peder Hansen Lou		
PL		

1 Slettedaler = kr. 13 $\frac{1}{2}$ øre i 1920 penge
 1 do = 4 Mark
 1 Mark = 16 Skilling
 1 Rigsdaler er kr. 3.20 i 1920 Penge
 1 Lispund = 16 pund
 1 Skaalpund = lidt mere end 1 pund
 1 Tønde = rummål for korn = 8 skæpper. 1698 blev tøndens fastsat
 svarende til 139,1 l.

Agedyne = Hynde, som lægges på en agestol

Annammed = fået

Aure er havre

Bagstole = stole m/ryg

Bankeklæder = madrasser

Bekommed = fik

Beuilget = bevilget

Biug = byg

Blifuer = bliver

Care = Kar

Endestole = stole uden ryg

Fifskiftet = en slags femskiftet tøj med rendinger afdelt i 5 og
 5 tråde. Helligdagsslæder var det såkaldt fifskift.

(af)

Fyhrbøsse = fyrebøsse

För = fyrrretræ

Gulfued = gulvet

Hiönde = hynde

Hofuedpude = hovedpude

Huer = hver

Höfl = høvl

Kitte = spand

Krutzfødde = krydsfødde

Lefueret = leveret

Ofuerdyne = overdyne

Pyramier = trekantede hylder

Queg = kvæg

Quie = kvie

Ranned, rahned = stribet

Rifue = rive

Rocelaar = reise- eller regnkappe (kavai)

Sandemand: Ærlige, retskafne, sanddru mænd. På Bornholm en
amtmanden og herredsfogeden underordnet retsemds-
mand, sognefoged. Sandemanden skulle iagttage det
fornødne ved ildebrande på Bornholm.

Sterfbo = dødsbo

Stie = stige

Stolperum = fag

Tyrnöd = ungtyr (studnöd = ungstud)

Ulspeils skillerum = bevægeligt skillerum af træ

Wefued = vævet

HANS LOUS enke CHRISTINE HANSDATTER bliver trolovet 2. gang den 25. februar 1695 i Aaker Sogn med CHRISTIAN HANSEN. Vielsen finder sted den 21. marts 1695.

Denne Christian Hansen begår mord på PEDER UDDE i år 1719. Han flygter imidlertid, og da der savnes en båd på stranden, formodes det, at han er flygtet i denne båd. LAUEGÅRDEN ligger tæt ved Østersøen.

Christian Hansen bliver dømt fredløs, og hvis han gribes skal han "straffes på sin hals."

Ligeledes er omtalt en dom fra 1718, som Christian Hansen protesterer imod - men som går ham imod.

Om dette handler det efterfølgende.

Ifølge Justitsprotokol 1718-42 nr. 10

BORNHOLMS LANDSTING - SIDE 4

D O M

Saasom CHRISTIAN HANSEN paa den 34. gaard i Aaker sogn for mig til under Kiendelse haver indstefnet en Dom, afsagt af Herrits fogden Jacob Lorentzen under Sønder Herritz ting den 15. febr. 1718, thi han formener sig storligen at være for ud.... af bemeldte Herritzfoged, först udi det, at hand haver fra dömt hannem 24 tdr. byg, som Catanten foregiver at skulde have lefueret 1714 udi february Maaned til Laurs Olsen i Rønne paa Mads Kofoeds Weigne, for det andet at have til-dömt hannem at betale Renter af de 140 Daler, som war paa-dragne Renter, da Skifted blef holtet efter hans formand Salig HANS LOUG, for det tredie, at Herritzfogden hafuer under kiendt det Pantebref, som war udgifuet af Salig HANS LOUG til Salig Borgmester Poul Kofoed af Dato 4de February 1681, da huad sig de omtvistede 24 tönder Byg angaar, saa hafwer bemeldte Mads Kofoed for hiemtinget bewist med Carl Ollufsens og Laurs Ollsens Endelige Attester, at CHRISTIAN HANSEN icke hawer lefueret nogen tid mere, end 12 tdr. Byg til huer af dennem paa Mads Kofoeds Weigne, som hannem igien er blewen gotgiort af bemeldte Mads Kofoed udi hans sluttede Regenskab af 14. Sept. 1714, huilke Attester da her for Landstinget med dens Skriftlige indleg af 20. April 1710 har Wedstaaed, og hafde CHRISTIAN HANSEN efter hans foregifende lefueret 24 tdr. Byg 1714 i February Maaned til Laurs Ollsen paa Mads Kofoeds Weigne, da kunde det samme Aar blefuet af skafwet paa deris sluttede Regenskab., thi Regenskabet blef först sluttet udi September, og Kornet skulde være lefueret udi February 1714. Der foruden har CHRISTIAN HANSEN huerken bewist med Carl Ollsens, Laurs Ollsens haand, ey heller med Madz Kofoeds quitering, at han hafwer lefueret mere end de 24 tdr. Byg, som er hannem gotgiort, huor forening icke anderledes denne Pagt kand skiönde, end at Madtz Kofoed bör være fri for CHRISTIAN HANSENS tiltale. Saa Wit de 24 tdr. Byg angaar, og hawer CHRISTIAN HANSEN lefueret mere Byg til Carl Olsen eller Laurs Ollsen, End hannem er blefen gotgiort, faar hand at söge dennem for deris Wærneting. Huad sig den anden Post andgaar, da formene CHRISTIAN HANSEN, at Mads Kofoed skal have taget 7 Sld. mere til Rente aarlig, end hannem tilkommer, huilke Renter er af de 140 Sld. war paa draget, da Skifted blef holt efter Salig HANS LOU, og foregifer CHRISTIAN HANSEN, at Mads

Kofoed hafer forseet sig imod HANS KGL. MAJESTÄTS ALLERNAA-
 DIGSTE lou udi det, at han hawer taget Rente paa Rente, foru-
 den at sige Capitalen med Rente op, da bewiser Mads Kofoed
 derimod med en 8te Mands Dom, afsagt inden Sønder Herritz
 Ting den 20. January 1694, at bemeldte 140 Sld. er hannem
 blefne tildömt, tillige med de 400 Sld., som Pantebrefet om
 formelder at hawe Prioritetudi den 34. Gaard i bemeldte
 Aakier Sogn, som belöber sig udi en Summa 540 Sld., der for-
 uden har Mads Kofoed be wist med ~~ed~~udtog af Borringholms
 Skifte Protocol under Skifteskriweren bemeldte Nicolaj Brug-
 mans haand og Segl, at Mads kofoed hawer fordred paa Skifted
 efter Salig HANS LOU 540 Sld., som hannem siden af forommeldte
 8Mands Dom er blefen tilkiendt at have udi den bemeldte 34.
 Gaard, hvorfor de 140 Sld. fra den ommeldte 8Mands Doms Dato
 icke kand Reignes for Rente, men for Capital, huor af aarlig
 bör at suares pro cento Renter efter lowens 5. Bogstav, 14.
 Capitel, 5. Artikel, ialt fra han sig paa den Pagt icke an-
 derledes skiönde, end at CHRISTIAN HANSEN jo lige saa wel bör
 at sware bemeldte Mads Kofoed Rente af de 140 Sld., som af
 de 400 Sld., som Pantebrefuet om formelder, huilke Renter
 bör at suaris fra den for ommeldte 8te Mands Doms Dato, ind-
 til de 540 Sld. bliwer bemeldte Mads Kofoed betalt. For
 det tredie paastaar CHRISTIAN HANSEN, at Wel hafuer bemeldte
 Mads Kofoeds Pantebref underkiendt som död og Magteslös, ef-
 ter som det icke er foregaaed efter lowens pag. 826, Art.4,
 da dog samme Art. melder, at de Pantebrefe, som er fornøede
 wed tings widne, skal wære undtagen, saa kan jeg icke ander-
 ledes Eragte, end at den forommeldte 8Mands Dom af 30. Jan.
 Aar 1694 er jo lige saa gyldig som it tings widne, huor....
icke tör understaa mig at frakiende Mads Kofoed de 540
 Sld., hand i den 34. Gaard bestaaende hafwer med den Reste-
 rende Rente, som CHRISTIAN HANSEN bör betale til Mads Kofoed
 de 540 Sld., naar de samme loulig bliwer opsagt. Her foruden
 bör CHRISTIAN HANSEN at betale 8 Rigsdaler til Mads Kofoed
 for hans paa Sagen anvendte bekostning, huilke 8 Rdl. om-
 kostning saa wel som Resterende baggiöld og Rente paa Rentes
 Rente undtagen, bör at betales 15 Dage efter, at denne Dom
 er CHRISTIAN HANSEN loulig forkyndt, eller og at lade efter
 lowen disse til Widnesbyrd under mit Signet.

Actum Anno Di et loco ut Supra

Uddrag af Justitsprotocol 1718-42 BORNHOLMS LANDSTINGSide 45 - øverst

For retten fremstod Jens Bistrup i Vester Marie Sogn, som paa Höjødle og Welb. Brigadier og Ober Commandant og Amptmand von Bippens Ordre Weigne producerede en af Welødle og Welb. landsdommer Michel Nansen udstæde Landstingsstefning, hvormed er Indstefnet et Sandemands tog og forretning, som formaar den Mons Persen i Boelscher Sogn med sine 5 Medfølgere inden Sønder Herritz ting dend 19de September 1719, ædelig hawer afsagt andgaaende et Mord, som Christian Hansen i Louegaarden i Aakier Sogn, Laurs Hansen og hans Hustru Ellen Laurs Hansens, alle er sigtede og Sag giwn for at hawe öfved Paa Peder Ude af bemeldte Aakier Sogn. Saa war först bemeldte 6 Mænd med denne Citation indstefned, Nemlig formanden Mons Persen med han5Medfølgere. Saa er ogsaa forbemeldte Laurs Hansen og hans Hustru Ellen Laurs Hansens alle Indstefnte. Item og indstefnet Jørgen Pedersen og Rasmus Hansen af Poulscher Sogn med videre som Stefningen. Indeholder af Dato 21. October 1719, som blef læst og paaskrefet. Hiemtingets eller den Sandemands forretning, som stefningen om formelder, blef læst og Paaskrefet. Formanden Mons Persen og hans 5 Medfølgere for Retten war til stæde og wedstoderis for Rettning. Saa har de forhend i Stefningen Mensionerede Persohner, som ware opskattede til dette Sande Mænds tog at fuldbyrde, nemlig Jørgen Persen og Rasmus Hansen af Poulscher Sogn tillige med de andre wedstaad og Sandelig at ware. Jens Bistrup tilspurgte da Jørgen Persen og Rasmus Hansen om nogen af dem war i Slægt eller i Swogerskab med den Arristerede Laurs Hansen og Ellen Laurs Hansens, eller af huad aarsag de icke deris forretning wed under Retten hawer afsagt og der efter lowen giort deris Eed. Jørgen Persen tilstod at ware Næstsøskende barn til Ellen Laurs Hansens Mand. Rasmus Hansen sagde at ware beslægted med bemeldte Ellen. Rasmus Hansen suærede, at dend dag forretning blef Retten lagt og af den anden wedstaad, da war han Siug (syg), Jørgen Pedersen suarede, at Aarsagen war, at hand icke skref samme forretning strax under, eller, huad de andre dend wedstod, war denne, at hand wilde skrifued og wedstaaed forretningen, Naar hans Medfølger i samme Sogn underskref dend, som hand nu siden har efter skrefet. Panterne, som löste og ledig for Retten war forestillet,

war tilstæde og paahörte paa Stefningen Dommer og ommeldte Jens Bistrups Spörsmaal, som blef gifet til forbemeldte 2de Sandemænd, Saa og blef Laurs Hansen og hands Hustru tilspurt, om de hafde betænkt dem paa at bekende og udsige, huad dem om samme Myrte (myrdede) Peder Udes Død kend bewise. Fangerne nægtede nu at være bewist noget om dend dræbte Udes Død. Laurs Hansen war tilspurt, om hand icke samme aften, Peder Ude blef myrdet, talte med Peder Ude og kaldte ham ud af CHRISTIAN HANSENS Stue. Det hand og benægtede. End yder mere tilspurte Jens Bistrup Laurs Hansen, huor hand gick hend samme aften, at Mordet Skeede, Dend tid hand gick ud af Drengehused samme aften fra Christian Hansens Dreng. Fangen, Laurs Hansen suarede, at hand gick ud i det Wester Huused og lagde sig, og Hands Hustru gick med hannem. Laurs blef endnu til spurt, huor Christian Hansen war, da hand gick i Seng, om hand war i samme Huus eller icke. Laurs Hansen suarede, at hand war i Huused samme aften, som hand icke Rettere widste, og imidlertid war og hand uden Dören og lod sit Wand, Nemblig Christian Hansen. Saa blef og bemeldte indstefnede Parther, nemblig Hans Laursen og Karen Hansdatter trende Gange paakaldt, men ei war til Stæde. Saa blef de forelagde at möde til Næste Landsting, og som i Dag være Widner at forrette. Da beror det med denne Sag til widerlandsting igien blef. Dog andgaf Jens Jensen i Nexø, fuldmægtig for Fangerne, at wil suare paa deris Weigne til næste Landsting, som skal holdes i Dag 14 Dage.

Side 49 (venstre) ingen dato anført:

Saa for Retten blef fremstillet de arristerede Laurs Hansen og hands Hustru, ledig og löst af deris Jern og fængslede efter sidste tings forelæggelse. Fuldmægtigen Jens Jensen i Nexø for Fangerne Laurs Hansen og hands Hustru Ellen. I Retten lagde de deris Skriftlig indleg mod Sagsøgeren Jens Bistrup af Dato 7. Nov. 1719, som blef læst og Paaskrefet. Jens Bistrup her til suared, at hand siuntes (syntes) u-nödig at besuare Jens Jensens lagde Indleeg, som hand formener kund at være udflugter og u-tidig Indhold, og u-bewislige beskyldninger imod de förte Widner, som Jens Jensen paa deris Weigne icke enten til under- eller over Retten har bewist eller nogen tid skal kunde, huorfor Jens Bistrup Refererer sig til foretagene landstingsstæfning og wed hiemtinget i Retten lagde Skriftlige Indleeg, og dend giorte Paastand, Saa wel som til dend gandske Sags Act, som tydlig forklarer dend

gandske Sags beskaffenhed, og Indstiller Sagen til Welbyrd. Hr. Landsdommers Retfærdige Dom og formoder, at de 8te Mænds ædelige forretning Worder wed Magt og efter stefningens Indhold i alle poster paakient og er her paa Endelig Dom begiærende, og at Sagen i Dag uden Ophold maatte optagis. Fuldmægtigen for Fangerne Refererede sig til sit i Retten lagde indleeg, og hendstiller det til deris Welb..... og begiærer uden Ophold Dom. Landstings skriweren torde icke - efter som Parterne wære begge begiærende, at sagen maate uden Ophold til Doms - lenger opholde Sagen. Mand wed dend Condition optager til Doms, dersom Welb. Hr. Landsdommer dermed kunde wære benöyed.

Side 50 - nederst - ingen dato anført:

Jens Bistrup for Retten fremkom efter Ordre og begiærede, at dend Arristerede Ellen Laurs Hansens maatte for Retten först foretagis, og af Dommeren examineres, Saa som ingen Dommer wed Landstings Retten har wæret tilstæde, de andre gange, hund for Retten har wæret fremstillet. Huor saa bemelte Ellen Laurs Hansens for Retten lös og ledig fremkom og af Dommeren blew tilspurt först, huor længe CHRISTIAN HANSEN war inde hos hende dend aften, Per Ude blew dræbt, efter at Christian Hansen Senge Cammer Dören for sin Hustru hafde tillukket. Ellen Laurs Hansens suared, hund wiste intet deraf, for det 2det huor længe hand derefter war ude fra hende. Det wiste hun heller intet. For det 3die huad hund mente med de ord, som hun suarede KIRSTINE CHRISTIAN HANSENS efter at Per Ude war dræbt, Nemblig "Gud bedre det Samvittigheden slaar mig". Hun suarede, at fordi hendes broder war dræbt, og hund og hendis broder Nyelig hafde wæret i Clammeri, og de tog hende derfor, fordi hund widste noch, at de wilde andtaste hende der for, For det 4de om hund kom lige ind igien för eller efter Christian Hansen samme aften! hun suarede hun saa huerken Christian Hansen i Stuen eller i Huused dend aften. For det 5te: Enten det war flint Karbiner eller Pistoler Ude blef dræbt med! hun suarede hund widste det icke. For det 6te: Huem der war Eyermand for det gewähr suarede hund widste det icke. For det 7de: Huad hund mente med de Ord, at de aldrig skulde faa Banemand, som Danniell Michelsen har om Mundet (omtalt). Hund benægtede det, at hund widste det icke. For det 8de: Huad ont hendis broder Peder Udde hafde gjort hende. Wilde intet widere suare, dog kunde sagtens komme Kløring imellem dem! 9de: Naar Laurs Hansen kom

ud til dem i Huused, som de laa i. der Paa suarede hund, at samme aften, hund kom og lagde sig i seng, laa hendis Mand alt forhend i en anden Seng, og hund hafde 2de af sine Børn hos sig i samme Huus. For det lode: Huor for hund ikke vil sige, huad hund weed om hendis Broders drab, da Omstændighederne dog ikke kand være hende u-bekiente, efter som hund, CHRISTIAN HANSEN og hendis Mand dog skal samme aften og Nat have været i en stue sammen! der til hun suarede, hund har Suaret saa meget, som hund wed der om. For det llte: af huad Aarsag CHRISTIAN HANSEN samme Nat luckede Senge Cammer Døren til for sin Hustru! Det wiste hun intet suarede hund. For det l2te: Huad det var for tvende Mand, som hafde Peder Ude under Armen, suarede hund det heller ikke wiste. For det l4de: om Peder Ude ikke alt war dræbt förend hund og CHRISTIAN HANSEN gick ud i Wester Huused, efter at de begge havde været i Stuen, siden alle andre gaardens folk war gaad til Sengs: suarede at hund widste ikke, at hand war dræbt förend Klokken 9 om Morgen. For det l5nde: Huor Peder Ude war samme tid og efter, at CHRISTIAN HANSEN og Ellen war inde i Stuen. hund suarede, at dend tid, at folkene hafde faad Mad, og alle war udgange Saa nær som Ellen Laurs Hansens og Kirstine Christian Hansens, da kom Peder Ude og begjærede en Kande drik, som CHRISTIAN HANSEN hafde loved hannem, huilken han drak af, gick saa ud, hafde en Knif i haanden og en handske på den ene haand, gick saa ud, og saa hannem ikke siden, förend om Morgen wed 9 eller 10, da han war dræbt. For det l6nde om hand blef dræbt i Kiökenet i Skorstenen, död udbaaren, eller om hand blew ihjelskut i det hus, som hand hafde sit Maal bestaaende, som war tæt op til det huus, Som Christian, Ellen og Laurs Hansen laa samme Nat efter forrige udsagn, eller om hand blef Ihjelskut paa den Platz, som han död fantis! suarede hund wed intet af huor hand blef Skut. For det l7nde om ikke Christian Hansen, Ellen og Laurs Hansen laae dend Nat Ude blew dræbt alle 3 i det Wester huus. Der til hund suarede Ia'. Dernæst blef fremstillet Laurs Hansen, ledig og löst for ketten. Saa for det lste tilspurte Dommeren bemelte Laurs Hansen, om hand denne aften det Mord paa Peder Ude skeede, laa i seng for sig self, eller laae hos sin Hustru, suarede hand laa i Seng for sig self i samme Huus, Nemblig i det Wester for borghuset. For det andet om ikke Laurs Hansen og hands Hustru samme Nat, war eller laa i et Huus eller i en stue sammen tillige med Christian Hansen!.

Der paa suarede hand Jo, og Laurs Hansen og hands Hustru saa got som fultis ad, da de gick til sengs samme aften. For det 3die Huorfor icke Laurs Hansen lige saa Wel för CHRISTIAN HANSEN undvigte som siden wed Skriftlig Indlæg har willet bekiende CHRISTIAN UDES Rette Banemand at være!. suarede, at hand mente after Christian Hansen Römte, saa mener hand at bemeldte Christian Hansen at være Per Udes Rette banemand! og videre Wed hand icke der om. For det 4de huad tid paa Aftenen det war, da Christian Hansen gick ud fra dem af Huuset, som de laa! suarede han gick fra dem en times tid efter, at Solen war nedgaaen og kom strax ind igien, og der efter Söfnede (sov) Laurs Hansen, Saa hand icke wed, om hand gick ud igien. Morgenen efter som Peder Ude war dræbt om Aftenen, da befallede Christian Hansen Laurs Hansen at hand skulde tage til Brigadieren og give tilkiende, at Peder Ude war Ihielskuden og sagde derfor disse ord: da har nogen Skarnsfolk giort paa vor be....? , som erfönde paa os. Jens Bistrup paa Brigadierens Weigne Wilde erindre Dommeren efter som Hr. Brigadieren, som efter maal og Mand Paa Kongens Weigne efter Lowen haver ladet Sagen forfølge, at hand efter Lowens Par. 887 Worder Skyldig halfue (halve) Boes lodder tildömt, Naar först efter Lowens Par. 157 Sagens omkostninger og dend Sagen paa Brigadierens Weigne haver fört, er blewen betält. Med videre bemeldte Par. 157, londe Art. detz formelding, som alt til lige med forrige i Sagen er fört henstilles til Dommerens Retfærdige kiendelse, og er uden ophold Dom begiærende. Dommen war Paaraabt om Christian Hansen, Laurs Hansen og Søn Hans Laursen war til stæde, eller nogen paa deris Weigne hafde noget at suare, huor saa ingen lod sig Indfinde, enten self eller andre paa deris Weigne, som hafde noget at suare i denne Sag. Wider wed Laurs Hansen sagde, at hands Søn, Hans Laursen after sigende war i kongens tiemeste og war ellers ogsaa Dom begiærendes. Efter Parternis begiæring optog Dommeren Sagen til Doms, som næst Guds hjælp i Dag 14 Dage skal følge.

Samme protokol - side 57 venstre side - midten:

Fangerne blef ledig og löst for Ketten fremstillet, som andföerte deris Domb. Som dend Boledende satte Dommer Hr. Svend Giendzener Lydeligen för Ketten afsagde, som her efter skal blifue i Protocolen indfört. Fangerne, som for Retten blef dömt begiærededen Domb be....? Jens Bistrup Paa Welb. Hr. Brigadierens Weigne war Dommen begiærende Boskrifer?????

Saa wit Som i Landstings Retten er fört og icke huad i de 8-Mends act war indfört. Widere sagde Ellen Laurs Hansen og ynskede, at Gud skulde forbande dem, som baade hafde Widnet og dömt hende.

BORNHOLMS LANDSTINGS Justits Protocol - 1718-42 - folio 58

Dom den 20. Dec. 1719 :

CHRISTIAN HANSEN i Lauegarden i Aakier Sogn Paa hvis Grund det Peder Ude tilföjede Mord er skeed, har huerken Sagen Willet begynde, mindre efter Lowen, dend tillige med Öfrigheden udföre. Hand har icke gotgiort, at hand den tid, Mordet skeede, war saa langt fra stedet, at hand den tid, Mordet skeede, ey kunde fare der toe gange imellem een Dag, til eller fra, men er langt mere ower bewist, at hand samme Aften har wæret i sit eget Wester hus hos Ellen Laurs Hansens og hendis Mand, fra huem hand, efter at hand Senge Camer Dören for sin Hustru hafde tillukt, og huusfolkene war betimelig til Sengs gaaen, udgick og kom saa ind igien, og paa dend Tid, som Noch Skutis (blev skudt) har det wæret, at Skudet hörtis, huor wed Peder Ude er ombragt. Dend omgang med dend dræbte Peder Udes Nogle og Kiste, sampt dend Maanen og Mistænkte kunst med Liget, fornemmis og Noch hand har wæret Interriceret i, Saa har hand icke Willet nogen sinde efter Indstefning for Retten Comparere Noget i Sagen for sig atsuare. Widere wed en Eniste gang, Nemblig dend 4de July, da hand melte til Sönder Herritz ting og lovede om 8te Dage derefter forklaring om dette Mord at giöre, huilken tid hand dog icke opbinder??, men 4 Dage efter dette löfte bort Römt er, altsaa om endskiöndt bemeldte CHRISTIAN HANSEN icke med Widner, som da der slig gierning forehauer Wel nödig dertil hawer ugierningen ower bewist, saa er her dog Min salig Mord skeed, som CHRISTIAN HANSEN efter alle owen bemeldte omständigheder og flere, icke kand andet, end wære skyldig i, huorfor hand bör fare som fredlös Mand, hwilked hand og har giort sig self til, og om hand lader sig finde, lader da at gribes og straffes paa hands hals. Ellind (Ellen) Laurs Hansens Avind og onde forsæt imod hendis Egen Broder Peder Ude sees först i det, at hund paa hendis bardseel har med Mangel hoited barnet da Anden Vej til hands Saar og Skaade. (denne sidste sætning er noget uklar, men hverken arkivaren paa LANDSARKIVET eller slægtsforsknings-kursuslederen har kunnet finde nogen mening i sætningen, da den ikke synes at have relation til det övrige.) Dermæst af hendis og uudsigelse, da skal faa en u-löcke, og icke Skiüle mig mere, og om endskiöndt hendis Samwittighed wed hans Drab kand wære

Waagned, da hund lod höre disse ord: Gud bedre det, Samwittig-
 heden Slaar mig, Saa maa dend dog wære Sowen hend igien, baa-
 de da hund sagde, de skulle aldrig faa Bane Mand og ellers u-
 Christelig Sagde, lad ham ligge dér og Fanden hos. Der foruden
 war hund samme Nat, hendis Broder blef Mördet i et Herberghuus
 med CHRISTIAN HANSEN, huor wel og hendis Mand laa, men i en
 anden Seng! hund og stedse med CHRISTIAN HANSEN har haft Raad
 og Daad. Som intet uden hendis Minde paaslog, Saa kand hund
 for disse og flere Aarsagers Skyld, som för om meldt er, icke
 for andet end kettens Hoved Aarsag til hendes egen broders
 Mord og ombringelse ansees, huor wed hund efterdi vita (liv)
 nogen har kundet at have seet, hund det self fuldbragt hawer,
 har wel fortient at arbejde udi Spindhuuset udi 3 Aar, hvilket
 hund og hermed tildömmes. Laurs Hansen, som icke Saa længe
 CHRISTIAN HANSEN war her paa Landet, har willet bekjende det,
 Som hand siden Wed skriftlig indleeg har til kiende giwet, Nemb-
 lig at CHRISTIAN HANSEN, hands Swogers, Peder Udes Rette bane
 Mand war, og dermed hannem Ruum til Römning gifuet, og saa læn-
 ge Dölsmaal paa samme growe Misgierning lagt, bör derfor at
 arbeide Paa Wand og bröd udi Wester fæstning i Aar og Dag
 (hvilket er 1 år), huor Hr. Brigadier og Commandant von Bippen
 det til hans Kgl. Majestäts tjeneste Nödwendigt Eragter, og
 bör saa snart ald Retmæssig bort skyldig giæld, Fangernes under-
 holdning sampt ald Sagens fordrende omkostning og Drift til
 hiem- og landsting fradraget er, Kgl. Majestät dend halfue deel
 af CHRISTIAN HANSENS og Laurs Hansens heele boers formue, wære
 sig löst og eller fast Römmedes og u-Römmedigt gods at tilhö-
 re og bereignes. Hans Laursen, som icke er wed hiemting Sag
 giwet, mend ikkun som it Widne sin Sandhed at udsige, dog
 icke til Doms, dog indstefnet. Hands forseelse og Mishandling
 bliwer tillige med det Öfrige, som ei Sandemændenes tog Wed-
 kom, tilhörer Wedbörlig Wærneting hiem wist. Karen Hansdatter,
 som huerken efter Landstings stefning eller forelæggelse har
 willet möde til Widne Examen og spørgsmaal at suare, bör at
 böde Sagsögeren og Kongen huer lo lod Sölf og i saa maade
 bliver det indstefnede Sandemænds tog for andret, da 2nde
 andre Sandemænd, nemblig Jørgen Pedersen og Rasmus Hansen,
 som huerken i tide Wed nogen loulig undskyldning sig denne for
 Retning i en Saa Wigtig Sag har frasagt, ej heller toget, til-
 lige med de andre.....? afsagt, bör derfor huer af dennem til
 Wester Hospital at betale 4 Rd., alt at fuldbyrdis, Saa Snart
 Wedkommende denne Dom loulig forkyndt Worder.

Actum Anno Di et loco ut Supra

S. Giendtzmer

3die S L A G T L E DBørn af PEDER LOW OG BOEL MOGENSDATTER4a PEDERSEN LOW Hans Pedersen LOW

Må være født ca. 1670. Døb ikke fundet, da kirkebogen for Øster Marie først begynder 1686.

Begravet i Øster Marie sogn 4. juni 1748, 78 år gl.

Trolovet i Ø. Marie sogn 26. marts 1706 med Ane Søfrensdatter, Viet 20. oct. 1706.

Hans Pedersen Low og Ane Søfrensdatter boede på 20. selvejergaard Ypnastadgaard (Lindholmgaard) i Øster Marie.

Ane (Anne) Søfrensdatter (Sørensdatter)

er født ca. 1682 i Øster Marie sogn. Hun er datter af Søfren (Søren) Lauritzen (Larsen), præst i Rønne, født 1646 og Anna Sophie Jensdatter Kofoed, født i Øster Marie i 1650erne. Anne Sophie er datter af kaptajn JENS PEDERSEN KOFOED - den såkaldte "Bornholms Befrier" og hans 1ste hustru Margrethe Zandersdatter Lesler, Maglegaard i Øster Marie. (se BORNHOLMSKE SAMLINGER bind 38 side 95)

Begravet i Øster Marie sogn 12. august 1750: Ane, salig Hans Lows hustru, 68 år gl.

4 børn kendes - Se nr. 17 - 20

5b KAREN PEDERSDATTER LOW

Døb ikke fundet - men hun må være født mell. 1671 og 1681. Begravet 10. juli 1741. Der blev prædikeret over Karen Peder Hops. Hendes alder ved død ikke opgivet.

Viet 1ste gang 1696 til:

JENS OLUFSEN MUNCH

Født i Boelcher sogn ca. 1648. Han er antagelig søn af Oluf Munch og Seigne Hansdatter fra 30. selvejergaard. Jens Olufsen var tidligere gift med Kirstine Castingsdatter (eller Castingsdatter), der dør 1696. Hun er i øvrigt mor til den Michel Nielsen, som Boel Mogensdatter (Karen Pedersdatter Lows mor først bliver gift med. Der er et skifte efter Kirstine Castensdatter: BLS 1694-99 25. maj 1696.

Jens Munch er begravet i Øster Marie sogn 23. jan. 1713, 64 år gl.

Han boede med begge sine hustruer på 37. selvejergaard: HOPPEGAARD i Øster Marie sogn.

På RIGSARKIVET i København findes et testamentebrev:

Danske Cancelli D 18 -3j. Reg. nr. 255 side 678, dateret 4. nov. 1712 med bl. a. følgende indhold:

Udi den hellig Trefoldigheds navn hafer vi undertegnede Jens Olufsen Munch, barne født i Bolsker sogn og Karen Pedersdatter Low, barnefødt i Øster Marie - begge boende på den 37. selvejergaard i Øster Marie, indgået og undertegnet udi vort kiærlige og velfornøjede Ægteskab, vi lever tilsammen efter Guds Willie uden børn og livsarvinger....."foranledige at den af os længstlevende kand blive forsørget af de ringe midler, Gud i sin velsignelse os beskænkt haver, beslutter den ene til at være den andens arving, når den udødelige Gud én af os ved døden bortkalder. Da skal den af Os overlevende beholde Wor ringe gaard, Wi bebor med dets tilliggende samt fælles boe og formue." Det fremgår endvidere, at dersom den længst levende kommer i ægteskab på ny, skal denne være pligtig at give den afdødes arvinger "Tresindstyve Slettedaler og til Øster Maries Fattige Lemmer Ti Slettedaler" - uden videre registrering eller skifte.....

Ingen børn i dette ægteskab.

Karen Low bliver viet 2den gang allerede den 27. august 1713 i Øster Marie sogn til:

PEDER MICHELSEN HOP

Han er født i Ibsker sogn ca. 1678 som søn af Michel Hopp (død 1708) og Anna Madtzoatter (1654-1746), 36. selvejergaard TIMANNEGAARD i Ibsker sogn.

Han er begravet i Øster Marie sogn 11. marts 1756, 78 år gl.

Også mellem PEDER MICHELSEN HOPP og KAREN PEDERSDATTER LOW, har der været oprettet et testamentebrev, som opbevares på RIGSARKIVET i København: Danske Cancelli - protokol 1722 -1724 - side 202. Også her skal i tilfælde af nyt ægteskab ved den ene ægtefælles død - tilfalde arvingerne et beløb. Endvidere 6 Slettedaler til Øster Maries sogns "fattige lemmer".

Peder Michelsen Hopp gifter sig igen 5. juli 1743 med KAREN HANSDATTER. Han bliver atter enkemand, idet Karen Hansdatter bliver begravet 21. juni 1754, 39 år og 10 mdr. gl.

Peder Hopp indgår et tredje ægteskab med MARGRETHE BENEDICTE JOCHUMSDATTER THIESEN, datter af købmand Jochum Thiesen i Svaneke. Denne hustru overlever ham, idet han bliver begravet i Øster Marie Sogn den 11. Marts 1756. Af skiftet efter ham (BLS 12. April 1756, side 441), fremgår det, at hans hustru er frugtsommelig.

6c MICHEL PEDERSEN LOW

Ifølge KURE, Bornholmske Gaarde, er han født 1682 i Øster Marie Sogn.

Begravet, ligeledes i Øster Marie Sogn, den 21. Jan. 1756 - hen i mod 74 år gl.

Viet til Kirsten Margrethe Jørgensdatter. Vielsesdatoen er ikke fundet, men den har antagelig fundet sted i Bolsker sogn, hvor brudens forældre bor.

KIRSTEN MARGRETHE JØRGENSDATTER

Født ca. 1699 - antagelig i Bolsker Sogn som datter af JØRGEN MADSEN og BENTE LARSDATTER fra 3die selvejergaard STORE HALLEGAARD i Bolsker.

Begravet i Øster Marie Sogn 28. dec. 1756: Michel Lows enke Kirsten Margrethe, 57 år gl.

Ægteparret boede på 32. selvejergaard LUNDEGAARD (tidligere LAUEGAARD) i Øster Marie.

De oprettede også et testamentebrev, som findes på RIGSARKIVET i København: Danske Kancelli D 18 Sj.

Reg. 1741-1743 - side 554 og side 263. Af dette fremgår det bl. a., at de "lever udi et fornøjeligt Ægteskab og er af Gud velsignet med en søn, som er Livsarving. Derfor vi betænkt haver.....hvorledes den af os længstlevende kand blive forsørget, naar nogen af os bliver bortkaldt. Skulde ogsaa vores Søn, som nu er paa 21. Aar....o. s. v."

Dateret 9. Marts 1742

1 søn kendes - Snr. 21

Skifte BLS 1756- side 499:

Skifte efter KIRSTINE JØRGENSDATTER

afgangne Michel Lows, 32. Selvejergaard, Øster Marie.

Michel Lows arvinger:

1 Broder + tvende halvsøstre. (Døtre fra moderens
1ste ægteskab)

Broder: HANS PEDERSEN LOW, som boede paa dend 2o. Selv-
ejergaard i Øster Marie, som ved Døden er afgangen
(1748), og som efterlader sig 2 Sønner og 1 Datter:

HANS HANSEN LOW (f. 1711), gift med Maren Olsdatter,
boende paa den 18. Selvejergaard i Ibsker Sogn.

Søren HANSEN LOW (f. 1717) gift med Seine Svendsdat-
ter, boende paa den 2o. Selvejergaard i Øster Marie.

Datteren BOEL HANSDATTER LOW (f. 1721), som er i
Ægteskab med Peder Michelsen, boende paa den 17. Selv-
ejergaard - Strandbygaard - i Østerlars.

Ældste Halvsøster: Dorthe Michelsdatter, som var i
ægteskab med Niels Ibsen, som boede og døde paa
7. Selvejergaard i Øster Marie, og som ved Døden er
afgangen. Den anden Halvsøster er Kirsten Michelsdat-
ter.

HAAGEN SONESSEN RØNNEBYE

I den lille by Ronneby eller Rønneby i Bleking, Aakirkebys nuværende venskabsby, fødtes ca. 1609 en dreng, der fik navnet HAAGEN (Hagen). Om hans forældre vides ikke andet, end at hans far må have heddet SONE eller SØNNE, men det er muligt, der kan findes oplysninger i svenske arkiver.

Som student (1631) føjede Haagen efter tidens skik fødebyens navn til sit døbenavn. Bleking var den gang dansk, så det var meget naturligt, at han søgte embede på Bornholm, hvor han i 1640 er residerende kapellan i Rønne-Knudsker.

Han bliver gift med SØDSEL LARSDATTER, der var lidt yngre end sin mand, men præcis hvornår hun er født, vides ikke.

Sognepræsten i Klemensker, HANS HANSEN VARDE - døde 12. marts 1645, se Bornholmske Samlinger 38/65, og Haagen Sonesen Rønneby overtog embedet.

Her virkede han resten af sit liv, "brav og nidkær", ifølge Rønne kirkebog.

Præstegaarden brændte 7 år efter, nemlig den 5. juni 1652. Branden var en stor ulykke. Dertil kom pesten fra 1653-1655, hvilket kostede 278 mennesker livet i Klemensker.

Efter at pesten var kommet lidt på afstand kom et alarmerende budskab: Bornholm var overgivet til Sverige. Det bevirkede, at præsterne nu skulle bede for det svenske kongehus. Nogle præster nægtede at adlyde.

Søndag den 25. april 1658 har hr. Haagen måttet på tage sig denne pligt, men det vides, at han ikke var ligeglad med, om kongen hed Frederik eller Karl

Gustav. Der findes en beretning om hans og familiens indstilling: Den svenske landshøvding JOHAN PRINTZEN-SKÖLD, som ankom til Bornholm den 29. april 1658.

Ifølge BS II 3/47, var han utilfreds med lejligheden på HAMMERSHUS og prøvede at skaffe sig bolig på SIMBLEGAARD, den største gård i Klemensker. Hvis han fik dette ønske opfyldt, ville HAAGEN RØNNEBY sandsynligvis

blive hans sjælesørger. Dette har nok bevirket, at landshøvdingen var gæst ved at barselsgilde i præstegaarden. Måske har han været fadder. Gildet var alt andet end vellykket. Under "discoursen" udtrykte præsten og hans datter så stærk sympati til den danske konge, at landshøvdingen blev meget forbitret og idømte sin vært en bøde, omfattende en sølvkande og gårdens bedste hest. Hvis der var tale om majestætsfornærmelse var dette billigt sluppet. Måske har meningen blot været at give befolkningen en lærsstreg. Da denne episode rygtedes blev resultatet iflg. Rønne kirkebog modsat det tilsigtede.

Haagen Rønneby havde 6 døtre: Margrethe, Kirsten, Helvig. Sidsel og tvillingerne, der var født 1662: Bartha Gøtharina og Magdalene Sibylle.

Imellem d. 27. og 28. februar 1665 døde hr. Haagen Zønnesøn Rønneby, præst udi Klemensker Kirkes sogn. I Aaker kirkebog noteres det samme med tilføjelse af, at hr. Haagen blev 56 år. Han efterfulgtes i embedet af OLE JENSEN AALBORG Dom.11. p. Trin. (6te august)"hollitis Hr. Ole Jensens og hans Formands Hr. Hogens Enchis Zisele deris Bryllup i Clemetschersogn." At Sidsel hed Lars-(Laurits) Datter ved man fra indskriften på en sølvkande, der omtales i Kjøllergaardsskiftet.

I sidste ægteskab fik Sidsel Larsdatter en søn, født 4. august 1666, der fik navnet JENS efter sin farfar. 24 år gammel blev han gift med en datter af Borholms befrier" Kaptajn JENS PEDERSEN KOFOED på MAGLEGAARD i Øster Marie. Hun hed Lisebeth og var enke efter HANS KJØLLER på Kjøllergaard, 13. selvejergaard i Ibsker. Efter Sidsel Larsdatters død ægtede Ole (Oluf) Jensen Aalborg en datter af købmand Jens Hansen Stuve og Barbara Bohn i Rønne: Karen Jensdatter Bohn (Stamtavle Bohn 23). Han døde som viceprovst på Bornholm 18-8 1704. Sine 6 stiftedøtre havde han forlængst bortgiftet. Den første fik en præst, den næste en degn, og de 4 sidste en gejstlig bornholmer.

Denne beretning er et uddrag af LOUISE SKOVGAARD: HAAGEN SONESEN og hans efterslægt.

Her skal kun nævnes Hr. HAAGENS datter nr. 4: HELVIG HAAGENS-datter. Hun er født 1655 i Klemensker og begravet 14. maj 1729 i Aaker sogn, 74 år gl."som Anders Larsens hustru i Strand-by, Helvig Hr. Haagensdt. i Clemens". Skifte 18-5-1729 paa 30. Selvejergaard i Aaker. BLS. 1728/33 folio 173.

HELVIG bliver gift 1ste gang ca. 1680 i Klemensker med NIELS ANDERSEN, som bliver begravet 11-3-1687 i Aaker sogn. Skifte 1-10-1687 på BROGAARD (BLS. 1686/90 folio 70) . NIELS ANDERSEN er søn af ANDERS NIELSEN på TSAMSINGGAARD i Klemensker - og ANNA HANSDATTER.

Hun får 2 børn i dette ægteskab.

Gift 2den gang 26-12-1687 i Aaker med PEDER PEDERSEN BRAND, døbt 24-3-1661 i Aaker, begr. s. st. 18-7-1694, 33 år gl. Han er søn af sandemand Peder Ibsen, skifte 28-9-1687 på Store Loftsgaard, 28. sg., og Maricke Olsdt. Koefoed 1617-1670.

3 børn

Gift 3die gang 12-12-1694 i Aaker med ANDERS LARSEN f. 1664 begr. i Aaker 31-10-1740 i Aaker, 76 år gl. Han er søn af LARS HANSEN, Boesgaard, 46. sg. i Klemensker, og Gertrud Jensdatter, skifte 8-6-1702. BLS 1701-02, folio 106.

2 børn

Anders var den næstældste af 7 sønner og indfrieede efter giftermålet med HELVIG sin fædrenegaard fra kreditorerne og betalte sin far Lars Hansen 50 slettedaler, så at denne nu "hverken har lod eller rettighed i 46. sg." 17-12-1706 blev Anders Larsens yngre bror PEDER gift med Helvigs 18årige datter MARICKE (datter af Peder Brand,) og hendes arv blev udbetalt på den måde, at de 2 brødre 26-3-1707 mageskiftede de 2 gårde. HELVIG og ANDERS LARSEN beholdt Brogaard for deres arvinger, mens MARICKE og PEDER LARSEN fik Boesgaard, 46.sg. i Klemensker. (BLS 1722/24 folio 191).

ANDERS LARSENS og HELVIG HAAGENS DATTERS datter KAREN ANDERS-DATTER, døbt 28-7-1695 bliver den 10-1-1721 gift med POUL HANSEN LOV i Aaker sogn, søn af sandemand, løjtnant HANS LOV smst. og KIRSTINE HANSDATTER. (se nr. 13 g) ejer af 34. sg. LAUEGAARD i Aaker sogn.

BØRN AF HANS LOW 11 OG CHRISTINE HANSDATTER - Aaker7a KAREN HANSDATTER LOW

Døbt i Aaker Sogn Trin. Søndag 1674 af pastor Niels Matzen.(23) Ingen faddere anført.

Begravet 27. Martij 1711 i Aaker Sogn, 37 år gl.

(1) Trolovet 11. Januaris 1702 med Nils Erichsön, enke-
mand af Grödbby.

Brudevielse 5. Martius 1702.

NILS ERICHSÖN

Hans dåb er ikke fundet. Han er antagelig født i et sogn, hvor kirkebogen ikke går så langt tilbage som hans fødselsår.

Hans begravelse er heller ikke fundet, men han må være død mellem år 1713 og 1727.

I 1685 overtog han 25. selvejergaard i Åker: Runegaard. Han var gift 2 gange før, han blev viet til Karen Low. Iflg. Aaker kirkebog:

(2) Den 12. dec. 1698: Nils Erichsöns Qind Martha af Grödbby begravet, 42 år gl.

(1) 6. April 1701: Nils Erichsöns Qvinde Gertrud Clausdatter Hartvig i Grödbby begravet. Hun døde i Barselsseng 20 år gl.

Efter Karen Lows død bliver Niels Erichsen trolovet igen den 28. oktober 1711 og viet for 4de gang 9. Martij 1712 til Karen Nielsdatter, som døde i July 1737, 62 år gl.

4 børn - se nr. 22-25

8b ELSEBETH HANSDATTER LOW

(4) Døbt i Aaker sogn 2. søndag p. Epiph. = Helligs Trekonger 1676. Ingen faddere anført.

Begravet Bededag Mai 1726, 51 år gl.: Jens Andersens quinde Elsebeth Hansdatter. Boede i Huus paa Lieutnant EwertOlsens Grund. Se skifte!

(2) Trolovet 29. nov. 1699 med ungkarl Jens Andersön. Brudevielse 7. January 1700.

JENS ANDERSÖN

Det har ikke været muligt at finde dåb for Jens Andersön. Navnet er alt for almindeligt. 8. p. Trinitatis 1678 er en Anders Jensens søn døbt Jens i Aaker sogn. Det kan muligvis være ham.

En Jens Andersen i Skovhuset i Aaker sogn er begravet den 11. februar 1758, 84 år gl. Det er sandsynligvis den omhandlede Jens Andersen. I så fald må han være født omkring år 1674.

Skifte efter Elsebeth Hansdatter - Protokol BLJ 29-1724 - 28.

Jens Andersen, Udbyggers Hustru i Aaker Sogn

Aar 1726 den 3. Juni er efter loulig giorte tillysning holden Registrering og Wurdering samt Skifte og Deeling efter Jens Andersens Hustru Elsebeth Hansdatter, som boede og døde udi et Udhuus beliggende paa Lieutenant Edwart Olsen Sonnes Grund i Aaker Sogn, og det imellem denne salig Quindes efterlevende Mand, bemeldte Jens Andersen paa hans, og paa den anden Side med sin Hustru sammen aulede Børn, som er 3 Sønner og 3 Döttre, hvoraf den Eldste Søn er HANS JENSEN paa 18de Aar gl. Den anden Søn Anders Jensen, 13 Aar gl., den tredie og yngste Søn Peder Jensen paa 6te Aar gl. Den ældste Datter Ellen Jensdatter - i Ægteskab med Morten Jensen, boende paa Smaalyngen i Persker Sogn, som mötte. Den anden Datter Giertrud Jensdatter, 21 Aar gl., den yngste Datter Karen Jensdatter paa 10 Aar gl. For disse umyndige Børn var Faderen Værge efter Loven, og blev til Tilsynsværge anordnet Moderbroderen POUL LOW, boende i foranmeldte Aaker Sogn. Hvor paa Rettens Weigne War overværende Höjædle og Welbaarne Oberst ober Commandant og Amptmand Hr. N. West paa hans og Egne Weigne Kongl. Majestäts Skifte skriver N. Brugman. Saavel som hans Fuldmægtig Fridrich Har....?. Blev til Wurderingsmænd opmeldt Hans Jensen og Hans Kofoed. begge boende i forbemeldte Sogn.

I skiftet er her efter anført en specifika-tion af samtlige heste, køer og andre dyr samt inventar, redskaber, indbo m.m.

7 Børn - Se nr. 26 - 32

9c DØDFØDT BARN

Født 14. October 1677 - Barnets køn ikke nævnt.

lod HANS HANSEN LOW

(37) Døbt i Aaker sogn 7. juni 1678. Ingen faddere anført.

Ifølge kirkebogen: 12. Aprilis 1697 er i et gruseligt Værlig en andeel fiskere Baade med paaværende Folk bortkomne, især her af sognet CHRISTIAN HANSEN og hans Stefson, unge HANS LOW, 18 Aar. Mand veed ei, om de af noget Skib i Havet kand være bleven reddede.

De bliver reddet, men unge Hans Low dør samme år, hvilket fremgår af skiftet, dateret 15. okt. s. år. Begravelsesdatoen har ikke kunnet findes.

Skifte - Bornholmske Landdistrikter 1694-99, protokol nr. 6, folio 291.

Anno 1697, den 15. October holdtes efter foregaaende loulig giorte Tillysning , Registrering, wurdering, Skifte og Liquidation efter afgangne Hans Lous afdøde Søn: HANS HANSEN LOU, som PEDER LOU, Faderbroderen i Øster Marie Sogn værges for, paa den 34. Jord Eiendoms Gaard, hvor Stiffaderen, Corporal Christian Hansen og Moderen nu bor, imellem dette salig Barns Moder og Søskende, Nembl. (nemlig) Moderen Kirstine Hansdatter, for hende svarer hendes Mand, berörte Christian Hansen, som arfuer (arver) en broder laad. Item (ligeså) dette salig barns Søskende, som igien lefu-er (overlever), som en broder og 4 søstre, hvoraf den igienlefende Broder er POUL HANSEN LOU, nu paa 13 Aar gl., for hannem wærges Fenrich Anders Poulsen i Aakier Sogn, den ældste Søster KAREN HANSDATTER, nu paa 23 Aar gl., for hende wærges Mons Ibsen i Aakier Sogn, dend anden Søster ELSEBETH HANSDATTER, nu paa 21 Aar gl., for hende wærges Peder Andersen i Poulsker Sogn, den tredie Søster kirstine Hansdatter, nu paa 18 Aar gl., for hende war tilordnet Stiffaderen Christian Hansen, den yngste Datter(skall være Søster) ELLEN HANSDATTER, nu paa løende Aar gl., for hende wærges Jep Olsen i Øster?? (marie eller larsker) Sogn, hvor efter paa rettens Vegne var overværende, efter Höyædle og velbaarne Etatsraad og Amptmand Hr. Hans Boestkes ergangen ordre: Wellædle vice Amptmand Christian Tuxen og hans igien gifuene

befaling (og ogsaa paa hans befaling) Skifteskriver Henrich Brugmar, hvor paa samme Skifte var til Vurderingsmænd opmeldet Oluff Nielsen og Peder Hansen, hvor de er forefunden, som her efter følger, nemlig: Efter et Skiftebrev efter dette salig barns Fader, afgangne HANS LOU paa bemeldte 34. Gaard i Aakier Sogn, dateret 22. Nov. 1692, befinder dette salig barn at tilkomme 7 Slettedaler, 15 Skilling, hvorfor hannem er tillagt en Jerned Vogn med en ny fyr Axell udi, 14 Mark, en Fyhr Bøsse for 10 Mark, En Hacheelse Knif for 3 Mark, en korn Seis med bom og ringe for 1 Mark og 8 Sk., hos Moderen 3 Sk. Videre befinder dette salig barn at tilkomme efter sin afdøde Broder PEDER HANSEN efter hannem ergangne Skiftebreff, dateret 17. January 1694 arfue (arve) part 4 Mark 13 Sk., hvorfor er tillagt it par sorte.... Boxer (bukser) taxeret for 4 Mark, en Skintröye 13 Sk. Item (ligeså) tilkommer han ogsaa efter sin anden afdøde Broder, naufelig JENS HANSEN efter det hannem ergangne Skiftebreff, dateret den 20. Juni 1695, af forberörte 34. Gaard i Aaker Sogn, 2 Mark. Videre anføres dette barns Jordepeng, som han tilkommer af sin Faders iboende Gaard, dend 34. i Aaker Sogn, 3 Slettedaler, 2 Mark, 4 Skill. Summa for dette barns Midler andrager 12 Sletted., 2 Mark, hvorfor dette salig barns tilhörende efter...., som blev taxeret saaledes: it par Töfler er sat for 1 Mk., 4 Sk., En sort Wadmels Kioll, 2 Mk., En Seis uden Bom og Ringe, 1 Mk. 4 Sk. Summa andrager dette barns Midler til Peng 13 Sletted., 2 Mk., 8 Sk. Der imod blef angiuften efter skrevne Pretentioner og dertil gjort udlæg, som her efter følger: Hans Jacobsen i Aakirkbye hafer lært dette salig barn at sye Skrædder Handwærk, paa hvilket lære endnu rester som wedgikkes 3 Slett., udlagt en fyhr bøsse for 10 Mark, En seis uden Bom for 2 Mark, 4 Skill., en Skintröye 12 Skill. Capitain Hans Kofoed Matzen, boende paa Eskildsgaard i Peersker Sogn fordred for laante Peng, som Mons Ibsen i Aakier Sogn angaff paa Haure erlangelse, 6 Mark, udlagt af en Jerned Wogn at sætte 6 Mark. Olle Madtzen Kofoed

i Aakier Sogn fordrer 1 Mk. 8 Sk., udlagt en Korn Seis med Bom og Ringe. Lissom dette salig barn haver denne eneste Broder POUELL HANSEN LOU igien lefende efter sig, saa bevilged samtlige Arfninger at være föyeligt, at Broderens for berörte töfler og Wadmels Kioll, som opdrog 3 Mk. 4 Sk., hvortil det in natura er udlagt for 3 Mk. 4 Sk.

Skifteforvaltning Solarium 3 Mk., udlagt af en Jerned Vogn 3 Mk. andrager for skrevne prætensioner til Penge 8 Sld., 12 Sk. Liquideret bliver ud i behold op till Deeling 5 Sld., 1 Mk., 12 Sk. Dertil kommer den anpart, som salig Hans Lougs yngste Søn PEDER HANSEN tilkom af sin anpart af Jordepeng i dend 34. sin salig Faders paaboende Gaard i Aakier Sogn, som för endelighed der paa er kommen, icke er observered, som er 3 Sld., 2 Mk., 4 Sk., hvoraf Sønnen salig JENS HANSEN LOU hans anpart, 2 Mk., 6 Sk. efter hans Skiftsbrevs udvisning er deelt efter saa igien 11 Mk., 14 Sk., er saa 8 Sld., 1 Mk., 10 Sk., forloods deelet udi 2 Broder og 4 Søster Looder, Widere af en Broder Lood, 8 Mk. $6\frac{1}{2}$ Sk., af en Søster Lood 4 Mk. $3\frac{1}{4}$ Sk., for Moderens anpart, som en Broder Lood, 8 Mk., $6\frac{1}{2}$ Sk., er tillagt en Hachelse Knif 1 Mk., en Baadhage 4 Sk., hos.....? af en Skintroye 1 Sk., it par sorte boxer for 4 Mk., af den 34. Gaard i Aakier Sogn 2 Mk., $14\frac{1}{2}$ Sk. Sønnen POUEL HANSEN LOU og for hans Søstre for deres anpart er efter skrefne udregning, nemblig: til Broderen 8 Mk. $6\frac{1}{2}$ Sk., og til hans Søstre 4 Mk., $3\frac{1}{4}$ Sk. Derfor er giort indföielse udi den forskrevne 34. Gaard i Aakier Sogn efter för berörte anførte Jordepeng. Belangende de Arfue parter, som disse Mündlinger hos udi saavelsom efter Faderens og de forhen her udi anrörte Skiftsbrefe war formelding efter dette salig barns Söskende, da er de indtil denne dag hos CHRISTIAN HANSEN og Moderen bestaaende, og som det meste bestaar udi ringe løsøre, som daglig i Wærdi forringes, saa icke saa ringe deell af den 34. Gaard, hvilken Gaard efter samfrændedommens Indhold wed udpantning med besværlighed.... anseelig Summa Aarlig

Rentte gifues (aarlig rente gives), saa er her nu paa Skifted imellem parterne..... at den igien lefende (overlevende) Søn og de 4 Døttre allene Capitalen efter udreigninger og skiftebrefene erholder, foruden rettens givelse, især efter som at Moderen sine børn inden til dette Skiftebrefs dato hafuer (har) hos sig haft og mod nødtørft for sin nöd, derved saa dette Skifte sluttet, saa at være tilganget og passeret.

Testeret: Henrich Brugman Christian Hansen
 Peder Hansen Lou A. P. S.
 Mons Ibsen Oluf Nielsen

11e CHRISTINE HANSDATTER LOU

(35) Døbt i Aaker Sogn 3. søndag efter Trinitatis 1680. Ingen faddere er anført.

Begravet fredag den 17. januar 1727: Anders Nielsens Hustru i Engene i Vester Marie. Skifte BHL. 1724-28 bind 29 - side 265.

(1) Trolovet i Aaker sogn 27. Julius 1704 med Enke-
 mand ANDERS NILSÖN af Vester Marie sogn, Brudevielse 2. Nov. 1704.

ANDERS NIELSEN

Hans dåb er ikke fundet, men han er antagelig født ca. 1662. Han overtager 1696 Kgl. Mayestäts 18. Vornedgaard Engegaard i Vester Marie. Han har været gift tidligere med Kristine Clausdatter, og i dette ægteskab er: Mons Andersen, Anders Andersen og Pernille Andersdatter. Kristine Clausdatter dør april 1704. 22. Juli 1742 er en Anders Nielsen begravet i Vester Marie sogn, 80 år gl. Det er muligvis ovennævnte. Ifølge skiftet efter Christine Lou, er der ingen overlevende børn i dette ægteskab.

Skifte efter CHRISTINE HANSDATTER LOU - BHL 1724-28

Anno 1727, den 29. January, er efter loulig giorde Tillysning holden Registrering og Wurdering sampt Skifte og Deeling efter Anders Nielsens salig Hustru Kirsten Hansdatter, som boede og døde paa dend 18. Kgl. Mayestäts Wornede Gaard i Vester Marie, og det Imellem denne Salig Quindes efterlefuende Mand, bemeldte Anders Nielsen paa Een, og paa den anden Side denne Salig Quindes samptlige arfueringer, som

boende paa LAUEGAARDEN i Aaker Sogn. For hende er til Laugwærge anordnet hendes Søn Pouel Hansen Low, dernæst Broderen, bemeldte Pouel Hansen Low og 3 Søstre, dend ældste Søster Karen Hansdatter, som ved Døden er afgang, og som har efterladt sig 2 Børn, som er en Søn og en Datter. Sønnen ved navn Hans Nielsen paa 2onde Aar gl., for hannem wærger halvbroderen Anders Nielsen i Aaker Sogn. Datteren Ellen Nielsdatter, 16 Aar gl., for hende er her paa Skifted efter hendes salig Fader til Wærge anordnet Mostermanen Anders Nielsen, og i hans Sted blef nu til Wærge anordnet Mündlingens halvbroder Erich Nielsen, boende i Vester Marie Sogn, den anden denne salig Quindes Søster Elsebeth Hansdatter, som ved Døden er afgang og war i Ægteskab med Jens Andersen, boende i Aaker Sogn, og haver efterladt sig 3 Sønner og 3 Dötre, den ældste Søn er Hans Jensen, dend anden Søn Anders Jensen, dend 3die Søn Niels Jensen (maa være forkert - han hedder Peder Jensen). Den ældste Datter Ellen (Eline) Jensdatter, dend anden Datter Giertrud Jensdatter, den 3die Datter Karen Jensdatter, hvilke indførte Børn Faderen Jens Andersen war self Wærge for, men ej wiste (vidste) nogen Wisshed om deres Alder. Den 3die og yngste af denne salig Quindes Søstre Ellen Hansdatter, som er i Ægteskab med Jens Pedersen, boende i Limensgade i Aaker Sogn. Alle indførte Arfueringer ej mödte her paa Skifted, huor paa Rettens Weigne war overwærende Höyædle og Welbaarne Hr. Oberste Commandant og Amptmand Hr. Niels West paa hands og Eyne Weigne, kongl. Majestäts Skifteschrifer Nicolaj Brugman saa velsom hands Fuldmægtig Friderich Hasse, blev til Wurderingsmand opmeldt Niels Jørgensen og Jep Aristsen; begge boende i Vester Marie Sogn, huor saa er Passeret som følger: Derefter følger en opremsning af effekter til fordeling mellem arvingerne.

Underskrevet af Erich Nielsen og Claus Nielsen

12f JENS HANSEN LOW

(2o) Døbt i Aaker Sogn ca. slutningen af første halv-
år 1682. Datoen ulæselig.

(3) Salig Hans Lows Søn JENS begravet i Aaker Sogn
den 28. Aprilis 1695, 13 Aar gl.

Skifte efter JENS LOW . Skpr. 1694-1699, folio 48

Anno 1695, den 2o. Juny er efter loulig giorde til-
lysning holden Liquidation og Schifte efter afgangne
HANS LOUS lille Søn ved Navn JENS HANSEN LOU, som
Rasmus Köller i Boelscher bye var wærge for. Imellem
dette salig Barns efterladte Moder og Søsken, Mo-
deren KIERSTEN HANSDATTER, som er nu i Ægteskab med
Corporal CHRISTIAN HANSEN, som for hende svarede, og
boer paa den 34. Jordeiendoms Gaard i Aaker Sogn,
hvor dette Skifte er holdet, der arfuer (arver) en
broderlaad. Item (ligeså) dette salig Barns Søske-
nde, som nu igien lefuer (efterlever), som er 2 brød-
re og 4 Søstre, hvoraf den ældste broder er HANS
HANSEN LOU, nu paa 18nde Aar gl., for ham wærger
hans fader broder PEDER LOW i Øster Marie Sogn.
Broderen POUEL HANSEN LOU, nu paa 11te Aar gl.,
for ham wærger ANDERS POULSEN i Aakier Sogn, den
ældste Søster KAREN HANSDATTER, nu paa 21nde Aar gl.,
for hende wærger MONS IBSEN (faders halvbror) i
Aakier Sogn, den anden Søster ELSEBETH HANSDATTER,
nu paa 19 Aar gl., for hende wærger PEDER ANDERSEN
i Poulskier Sogn, den 3die Datter (skal være Søster)
KIRSTEN HANSDATTER, nu paa 16 Aar gl., for hende wær-
ger JENS MUNCH, boende i Stenseby i Boelscher Sogn,
den yngste Søster ELLEN HANSDATTER, nu paa 8tende
Aar gl., for hende wærger JEP OLLSEN i Øster Marie
Sogn, hvor paa Rettens Weigne war ofuer værende
Höyædle og Welbaarne Etatsraad og Amptsmand Hans
Boeseke ved sin Fuldmægtig Jens Pedersen Mechlen-
borough, Skifteskriver Henric Brugman. Ved denne
Forretning war til stede tvende ordineret Wurde-
ringsmænd, Peder Hansen og Hans Mortensen, hvor da
er forefunden og passeret som følger: Først er af
dette salig Barns Faders Skiftebrev, der er dateret

den 22. November 1692 Extraheret huis arf hannem tilfalt efter sin salig Fader HANS LOU i Lösöre penge 7 Sld. 15 Sk., bestaende i efterfølgende Specier: , nemblig en fyhr Carbiener for 6 Mk., et Före (Fyr) bord med Skamler for 20 Mk., en harve 2 Mk., et nyt stude Aag med ringe og Reeb, 2 Mk. 8 Sk., en skære bänk 1 Mk. 4 Sk., it par halsseler og en tømme, 2 Mk., en Juhl bänk, 1 Mk. 4 Sk., it flamsk hiönde (hynde), $3\frac{1}{2}$ Mk., enkens laad 7 Sk., der næst er dette salig barn tilfallen paa Skifted efter sin afdøde broder PEDER HANSEN LOU den 17. Januar Aar 1694 wed Lösöre arf, som Moderen tillige med forestaaende arfuer foruden renter. Mod det, at hun børnene hos sig hafuer beholt, og dennem med Nödtörftig..... hold for tient at svare til i alt Penge 4 Mk., 13 Sk. Heraf tilfalt dette salig barn efter en Otte mænds udregning.....forretning inden Sýnder Herreds ting den 30. Jan. 1694, först for sin anpart efter sin salig Fader i den berörte 34. gaard arf, 14 Mk. 4 Sk., der næst arfued efter sin berörte salig broder i bemeldte 34. Gaard, penge 2 Mk., 6 Sk. Summa andrager dette salig barns tilfaldene arfur ialt 12. Sld. 2 Mk. 6 Sk., hvorfra afdrages rettens Skrefne Prætensioner (Krav), hvortil er udlagt som fölger: Dette salig barns begrafelse er bekaasted af hans for melte (förnævnte) Stiffader og Moder, som efter forrigmeldte opløb og efter Accourdering forblef paa 8 Sld. (Slettedaler), hvorfor tillige af foreskrefne Lösöregods, som her, beholder Skifte forvalteren for sin Umage 3 Mk., Skifteskriveren for sin Umage 3 Mk. Stempled papir til Skifte Brefed for 3 Mk., Wurderingsmændene for deres Umage hver 3 Mk. 6 Sk., hvorfor Enken beholder Resten af för bemeldte Lösöre, som er 1 Mk. 12 Sk. for..... 6 Mk. 10 Sk. er gjort indförsel i forbemeldte 34. Gaard, hvorimod Enkens foreskrefne Bekostning til de Vedkommende betaler. Summa andrager for skrefne Prætensioner i alt til 10 Sld. 6 Sk., liqvideret bliver udi behold til deeling 10 Mk., som deles i 3 Brödre og 4 Söster laader, deraf en broderlaad, hvoraf Enken tager en broderlaad, 2 Mk., en

Söster laad er 1 Mk., hvorfor en hver bekommer betaling i foreskrefne 34. gaards Jordepeng, som dennem hermed er giort indførsel for. RASMUS KÖLLER er for bemeldte dette salig Barns formynders, skal herved fri og kravs lös være i alle Maader. Videre viste de Wedkommende icke dette salig Barns Middel at vedkomme kunde..... foreskrefend staar, at saa er tilganged og Passerit Testerer:

J. P. Mechlenburgh H. Brugman Christian Hansen
Peder Hansen Lou Mons Ipsen Rasmus Køller
Peder Hansen Peder Andersen Jep Olsen

(Moderen til JENS nævnes flere gange i skiftet som "Enken", selv om hun blev viet til Christian Hansen den 21. marts 1695.)

13g POVL (POUEL) HANSEN LOU

Der er et tomrum i kirkebogen mellem 1683 og 1686, men ifølge KURE:"BORNHOLMSKE GAARDE" er han født i 1685.

Begravet i Aaker Sogn 4. Nov. 1757, 72 Aar og mindre end 1 Maaned gl.

Trolovet 8. Nov. 1720 med Karen Andersdatter. Viet i Aaker Sogn 10. Jan. 1721.

KAREN ANDERSDATTER

Datter af Anders Larsen, 30. selvejergaard - Brogaard og HELLEVIG HAAKONSDATTER.

(3) Døbt i Aaker Sogn den 28. Julius 1695: Anders Larsen hans Datter karen, baaren af Karen Oles Hustru i Clemensker Sogn. Faddere: Morten Jensen (Joensen), Hans Larsen, Trompeter og Gertrud Lars Hansens fra Clemensker Sogn.

Begravet i Aaker Sogn 4. Nov. 1757 - samme Dag som Ægtefællen, 62 Aar og 4 Mdr. gl.

Som nævnt blev Poul Hansen Lov og hans ægtefælle Karen Andersdatter begravet samme dag. Der er ikke fundet noget skifte efter dem, men som eneste søn overtog HANS POULSEN LOV LAUEGAARD, den 34. selvejergaard i Aaker sogn og skulle normalt have beboet den resten af sit liv. Som sædvane var, har man antagelig ladet de 5 søstres arv blive stående som prioriteter i LAUEGAARD. Efter den store brand i Aakirkeby i 1760, hvorved 3 af Hans Poulsen Lovs svogre blev haardt ramt,

har det antagelig været nødvendigt at frigøre søstrenes arvepart i gaarden. Dertil kom, at HANS LOV tilsyneladende har haft forskellige problemer. Gaarden blev derfor solgt ved offentlig auktion i 1761.

Ifølge Skøde og Panteprotokol Øster - & Sønder Herred 1718-1723 - Side 78:

9. Febr. 1720: Kristine Christian Hansens overdrager Skøde paa 34. Selvejergaard LAUEGAARD i Aaker Sogn til sin Søn Poul Hansen Low mod at faa Ophold paa Gaarden, og han skal sørge for, at hans kiære Moder kommer i Jorden. Skulde han dø før Moderen, skal hun alligevel have Lov at blive boende paa Gaarden. Hendes Laugwærge er: Lieutnant Evert Olsen Sonne.

I samme Protokol: 25. Febr. 1721 laaner Poul Loug 564 Slettedaler af sin Svigerfader Anders Laursen (Larsen).

Tor Laursen og Jesper Jensen Munch attesterer.

6 Børn - Se nr. 33 - 38

POUL HANSEN LOVS og KAREN ANDERSDATTERS 6 børn bliver alle gamle - et par af dem endog meget gamle, 88 og 92 år. Derimod går det anderledes med deres børnebørn. De får ikke mindre end 58 børnebørn, hvoraf de 28 dør som ganske små, hvilket vil fremgå af det følgende!

14h UTIDIGT FØDT DRENGEBARN

Dødfødt den 15. Nov. 1687. Hans Low "lod ham nedsætte."

15i ELEN (ELLEN) HANSDATTER LOW

(2) Døbt i Aaker Sogn 14. Nov. 1688. Baaren af Elsebe Mats Kofoeds af Svanke. Faddere: Landsdommer Ancher Müller, Tolderen Mons Pedersen og Jørgen Bohne i Rønne. 2. Dec. 1763: Begravet i Aaker Sogn - Ellen Jens Pedersens i Hjulmagergaarden, 75 Aar gl. Intet Skifte fundet.

Trolovet 4. Søndag i Advent 1717: Jens Pedersen og Ellen Hansdatter Low. Vielse i Aaker Sogn 4. Febr. 1718.

JENS PEDERSEN

Dåb ikke fundet. Der findes mange med dette navn, men han må være født ca. 1689.

Jens Pedersen i Hjulmagergaarden er begravet i Aaker Sogn 8. Sept. 1754, 65 år gl. Intet skifte fundet.

Ifølge KURE "Bornholmske Gaarde" fremgaar følgende:

63. Selvejergaard, TYSKERGAARDEN i Vester Marie er forpagtet af Jens Pedersen og Ellen Hansdatter for 420 Slettedaler - af Christopher Hansen og Karen Rasmusdatter, som er forældre til KIRSTEN POULSDATTER LOWs 3die ægtemand. Aarstal ikke fundet.

18. Selvejergaard i Olsker Sogn: Store Bakkegaard er bortpantet til Jens Pedersen fra 63. selvejergaard i Vester Marie for 420 Slettedaler. Tidspunkt kendes ikke, men det er før 1738.

1751 overtager Jens Pedersen 3die Vornedgaard i Olsker sogn som brugspant for 440 Slettedaler.

(Nordre Kirkebogaard)

1753 forpagter Jens Pedersen 51. selvejergaard Kjempegaard i Klemensker til bolig for sin søn JENS JENSEN, 1757 bebor Jens Pedersens datter KIRSTINE og hendes ægtefælle gaarden.

Det har ikke været muligt at konstatere, hvornår Ellen Hansdatter Low og Jens Pedersen er flyttet til Hjulmagergaarden, men iflg. Kure overtager sønnen Jens Jensen gården i 1755.

16j PEDER HANSEN LOW

Døbt i Aaker Sogn 15. Maj 1691: Hans Lows Søn Peder, baaren af Nille, salig Hr. Tues. Faddere: Cornet Winter, Edvard Olsen, Niels Jensen, Jep Olsen og Karen Persdatter Low.

(2) Martius d. 12. 1693 død i Aaker Sogn: HANS LOWS lille Søn Peder, 2 Aar gl.

Ifølge skifteprotokol 1690-1694 nr. 5 - side 262:

Anno 1694, dend 17. January er holden Liqvidation efter salig HANS LOWS liden Søn, som døde hos sin Moder, ved Navn PEDER HANSEN LOW. Imellem dette salig barns Moder KIRSTINE HANSDATTER, som bebor den 34. Jord Eiendoms gaard i Aakier Sogn, og det salig Barns Sødskende, som er 3 brödre og 4 Söstre, dend ældste Broder, HANS HANSEN LOU paa 16 Aar gl., for hannem wärger hans fader broder PEDER LOU i Øster Marie Sogn, den anden Broder JENS HANSEN LOU paa 11 Aar gl., for hannem wärger Rasmus Köller i Boelscher Sogn, dend tredie Broder POUËL HANSEN LOU paa 9 År gl., for hannem wärger Anders Poulsen i Aakier Sogn, den ældste Søster KAREN HANSDATTER paa 19 Aar gl., for hende wärger Mons Ibsen i Aakier Sogn, den anden Søster ELSEBETH HANSDATTER paa 17de Aar gl., for hende wärger Peder Andersen i Poulscher Sogn, dend tredie Søster KIRSTEN HANSDATTER paa 14 Aar gl., for hende wärger Jens Munch i Stensebye i Boelscher Sogn, den yngste Søster paa 6te Aar gl. ELLEN HANSDATTER, for hende wärger Jep Ollsen i Øster Marie Sogn, hvor paa Rettens Weigne war ofer værende berörte Lars Hansen Tønsted og Skifteskriver Heinrich Brugman, der er først Extraheret....
...dette salig Barn efter sin salig fader i arf tilkom, som er efter Skiftebrefuet, dateret den 22. Nov. 1692, nemlig Lösöre arf 7 Slettedaler 15 Skill., derfor er udlagt it blached Studnöd for 2 Slet., 2 Sk., enhalftönde i Westerhus for 8 Sk., en Slagterstoel 1 Mk., 6 Rifuer (River) á 2 Mk. 8 Sk., it Cabel Reeb, 4 favne langt, 1 Mk. 6 Sk., 5 Straabaands-tönder á 1 Mk. 5 Sk., en Röre Span 4 Sk., 2 Salte

fieringer á 8 Mk. 1 Sk., 2 Ferrine bötter á ??? Mk 12 Sk., en fem fiering tönde, 2 Mk, en haltönde 1 Mk., 8 Sej?? bötter á 4 Mk., 2 Sk., it nyt öl fad for 2 Mk., 4 Sk., en laagebötte 4 Sk.....udlæg 1 Sk. Hvor tilkom dette barn efter forskriften sin salig Faders Skiftebref, sin salig Faders ifare Klæder (festklæder), som er efterfølgende: en graae fifskt. Kioel for 6 Sld., it par fifskft. boxser, 1 Sld., en tröye 1 Sk., en brun wadmels Kioel med mytting Knapper udi, 2 Mk., it par brune Wadmels Boxer, satt for 8 Mk. Summa foreskriber dette barns arfuerdeel (arvepart) til sammen 15 Sld., 15 Mk., engifuen efter skrefne Præ-tensioner, , og der til gjort Udlæg som følger: for dette salig barns ligbegrafuelse er Enken og formynd-derens..... at Enken skal nyde Udlæg for 6 Sld., til-lagt it blached studnöd for 2 Sld., 2 Mk., en graae fifskf. Kioel for 6 Sld. af til..... 10 Mk. Skifte-forwalteren for sin Umage med....ning, 2 Mk. Enken vil betale af forbemeldte Kioel disse 2 Mk. Skifte-skriferen for sin Umage ialt 3 Mk., tillagt af for-nævnte Kioel 3 Mk. Stempeld papir til Skiftebrefed 3 Mk., tillagt af Kioelen, 3 Mk. Summa..... for Præ-tensioner andrager 8 Sld. Liqvideret blifuer i Be-hold og til deeling 7 Sld. 15 Sk., som deelig udi 4 brödre og 4 sösterlaader, deraf en Broderlaad 4 Mk. 13 Sk. og en Sösterlaad, 2 Mk. 6 7/12 Sk. For Moderens Anpart er tillagt offer benævnte graae fifsskf. Kioel, 2 Mk, 8 Sej bötter á 4 Mk. 2 Sk., 2bötter á 6 Mk, 12 Sk. Den ældste Broder, Hans Hansen Lou tilkommer 4 Mk. 13 Sk., tillagt it Par sorte fifskt. boxser, 4 Mk., en Skintröye for 1 Mk.. 3 Sk. (1 Mk = 16 Skilling), og da han kun skul-le arve 13 Sk., er forannævnte antagelig et udtryk for, at han er tildelt 3 Sk. for meget, (og hvorledes dette skal afregnes, det er udtrykt i faa ord, men desværre er ordene uforståelige.) Den anden sön (skal være Broder) Jens Hansen Lou tilkom 4 Mk. 13 Sk., til-lagt der for en brun Wadmels Kioel med Mytting Knap-per udi, 2 Mk., it par brune Wadmels Boxser, 8 Sk., en ölhalf tönde 4 Sk., en sort hatt, 8 Sk., en half-

tönde i Westerhus, 8 Sk., en laagebötte 4 Sk.,
 fostbroderen Hans 1 Sk., den yngste Broder Poul Hansen
 Lou tilkom 4 Mk. 13 Sk., tillagt en fem fiering tönde
 for 2 Mk., 2 straabands tönder, 2 Mk., 2 Salte fierin-
 ger, 1 Mk. (igen 3 Sk. for meget) Dend ældste Söster
 Karen Hansdatter tilkom 2 Mk. 6 Sk., tillagt et nyt
 öllfad for 2 Mk. 4 Sk., den anden Söster Elsebeth Hans-
 datter tilkom 2 Mk. 6 Sk., tillagt en straabands tönde,
 1 Mk., it Cabel Reeb, lo favne langt (1 favn er lo alen),
 1 Mk. 6 Sk., den tredie Söster Kirstine Hansdatter til-
 kom 2 Mk., 6 Sk., tillagt 2 Straabandstönder, 2 Mk.
 en ,,,,,, 4 Sk., fostbroderen Poul 2 Sk., dend yngste
 Söster tilkom 2 Mk., 6 Sk., tillagt en Slagter stoel,
 1 Mk., 6 Rifuer á 4 Sk. = 1 Mk., 8 Sk., tilsvared 2 Sk.,
 (altsá ialt 2 Sk. for meget). Enken svarer börnene til
 sin anpart, som foreskrefued staar, og tilfalder baade
 börnene og gaard saa længe hun er ugift, og dend for
 dette barn tilstilte wærgе ANDERS POULSEN for sit wær-
 gemaal efter salig HANS LOUs Skiftebrefs formelding
 nu sig være tilganged og passeret, som foreskrefed
 staar, testerer:

L. H. Tønsted

H. Brugman

Olluf Nielsen (Egen haand)

1 Øltönde = 136 potter = 131,4 l

1 Halvtönde = $\frac{1}{2}$ korntönde = 69,56 l

1 fad = 2 øltönder = 262,8 l

Hermed slutter lste, 2den og 3die generation!

P E R S O N - R E G I S T E R

A

Pag.

Andersen - Andersdatter

Hans , Aaker Sogn.....	13
Jens, død 1758 g.m. Elsebeth Hansdt. Low.....	47
Karen, 1695-1757, g. m. Poul Hansen Low.....	46a- 56
Niels, død 1687.....	46d
<u>Arristsen</u> , Jep 1624-1676 g. m. Karen Hansdatter....	9

B

Bohn

Barbara, g. m. Jens Hansen Stuve.....	46c
Karen Jensdatter, g. m. Ole Jensen Aalborg.....	46c

Brand

Peder 1569-1654.....	1
Peder Pedersen 1661-1694 g. m. Helvig Haagensdt.	13

C

<u>Castingsdatter</u> , Kirstine død 1696 g.m. Jens Olufsen Munch	43
<u>Christian d. 4.</u> , konge af Danmark 1577-1648.....	3
<u>Clausdatter</u> , Kirsten død 1704 g. m. Anders Nielsen	52

E

Erichsen

Jacob, Øster Marie.....	13
Nils , g. m. Karen Hansdt. Low, Rønegaard, Aaker	47

F

<u>Frederich d. 1ste</u> , 1471-1533.....	9
---	---

G

<u>Gregersdatter</u> , Mette død 1686 g.m. Jep Arritzen...	9
--	---

H

Hansen - Hansdatter

Anders, Øster Marie.....	13
Anna, g. m. Anders Nielsen, Klemensker.....	46d
Christian, g. m. Christine Hansdt., Lauegaarden	14-33
Christine g. m. Hans Low II, Lauegaarden...	14-15-33-46d
Christopher, 1697-1754 g.m. Karen Rasmusdatter 28. Sg. Nyker....	36-42-49
Karen død 1654, g.m. Hans Lough I, 34.Sg.Aaker	9
Karen, død 1754, g.m. Peder Michelsen Hop....	44
Lars, Klemensker, g.m. Gertrud Jensdatter....	46d
Mogens død 1686, g.m. Boel Pedersdatter, Ø.Marie	10
Mons, Øster Marie.....	13

<u>Hansen - Hansdatter</u>	<u>Page.</u>
Peder, Aaker.....	15
Seigne, g.m. Hans Jensen, Poulsker.....	14
<u>Hartvig</u> , Gertrud Clausdt., død 1701, g.m. Nils Erichsen.....	47

Hop

Michel, død 1708, g.m. Anna Madsdt., Ibsker	44
Peder 1678-1756 g.m. Karen Pedersdt. Low	44

Haagensdatter

Bartha Cathrina 1662-1731.....	46c
Hellevig (Helvig) 1655-1729 g.m. Anders Lars.	46c-46d-56
Kirsten, død 1675.....	46c
Magdalene Sibylle, 1662-1729.	46c
Margrethe, død 1685.....	46c
Sidsel, 1658-1736.....	46c

I

Ibsen - Ipsen - Ibsdatter

Christine, død 1651.	9
Mons 1653-1705, g.m. Kirstine Jensdt...	9
Peder, død 1687, g.m. Mariche Olsdt. Kofoed 1617-1670	46d
Poul 1650-1654.....	9

J

<u>Jacobseb</u> , Rasmus, Øster Marie.....	13
--	----

Jensen - Jensdatter

Jens 1728-1811.....	58
Kirsten 1731-1773.....	58
(se bind II)	

<u>Juul</u> Kirstine Jensdatter, g.m. Mons Ibsen 1653-1719.....	9
--	---

Jørgensen - Jørgensdatter

Jørgen, Øster Marie.....	11
Kirstine Margrethe 1699-1756, g.m. Michel Low	45
Niels, Øster Marie.....	11-12

K

Kjøller, Hans, Ibsker, 13. sg. Kjøllergaard	46c
---	-----

Koefoed - Kofod-Kofoed

Anna Sophie Jensdatter, g.m. præst Søren Lauritzen.	43
Hans Christian, kompagnichef, f.1869, g.m. Margrethe C. Munch-Pedersen	1
Jens Pedersen, 1628-1691, kaptajn, g.m. Margrethe Zandersdatter Lesler	43-46c

<u>Kort</u> over Sydbornholm.....	5
-----------------------------------	---

Kremberg. Jacob. Billedskærer.....	4
------------------------------------	---

L

Pag.

Larsen - Larsdatter - (Lauritzen)

Anders, 1664-1740, g.m. Helvig Haagensdt.	46d-56-57
Bente 1656-1727, g.m. Jørgen Madsen, død 1740, Boelsker..	45
Jens, Øster Marie.....	13
Peder, g.m. Mariche Peder Brandsdt.....	46d
Sidsel, g.m. Haagen Sonesen Rønneby.....	46b
<u>Lauegaarden</u> , 34. selvejergaard, fotos.....	6-7-8
<u>Lesler</u> , Margrethe Zandersdt., g.m. kaptajn Jens Pedersen Kofoed...	43

Low - Lough

Christine Hansdatter, 1680-1727, g.m. Anders Nielsen.....	52
Ellen Hansdatter, 1688-1763..... g.m. Jens Pedersen....	58
Elsebeth Hansdatter, 1676-1726 g.m. Jens Andersen.....	47
Hans I, død 1647, g.m. Karen Hansdt.....	1-9
Hans II, løjtnant, sandemand, 1640-1692 g.m. Christine Hansdatter.....	14-15
Hans Hansen, 1678-1697, ugift.....	49
Jens Hansen, 1682-1695.....	54
Jens Jensen 1728-1811 (se bd.II.....)	58
Karen Hansdatter 1674-1711 g.m.Nils Erichsøn 25. sg. Runegaard	47
Karen Pedersdt. død 1741 g.m.Jens Olufsen Munch, 37. sg. Øster Marie	43-44
Kirsten Jensdt. Klemensker,g.m. Anders Andersen (se bd.II)	58
Kirsten Poulsdt.,1721-1796 (se bd.II)...	58
Michel Pedersen, 1682-1756,g.m. Kirsten Jørgensdt. 32.sg. Ø.Marie	45
Peder Hansen, 1637-1721, g.m. Boel Mogensdt., 27. sg., Ø. Marie..	10-11-13
Peder Hansen, 1691-1693, Lauegaard, Aaker..	59
Poul (Povl) Hansen, 1685-1757, g.m. Karen Andersdt., 34. sg.	46d-56-57

M

Madsen - Madsdatter

Anna, 1654-1746, g.m. Michel Hop.....	44
Jørgen, 1677-1740, g.m. Bente Larsdt.....	45
Niels, pastor i Aakirke, Aaker sogn.....	47

Michelsen - Michelsdatter

Dorthe, g.m. Niels Ibsen, 7.sg., Ø.Marie...	10
Kirsten (søster til Dorthe).....	10
<u>Mogensdatter</u> , Boel, 1640,1720, g.m.Peder Low..	10-43
<u>Mordsag</u> Christian Hansen, Lauegaard, Aaker....	36-42

<u>Munch</u> , Jens Olufsen, 1640-1713, g.m. Karen Low.....	Pag. 43
<u>Munch Petersen</u> , Margrethe Ceccilie, født 1870.....	1
N	
<u>Nielsen - Nielsdatter</u>	
Anders, 1662-1742, g.m. Chrstine Hansdt. Low....	52
Anders, Samsinggaard, Klemensker.....	46d
Karen, 1675-1737, g.m. Nils Erichsøn, 25.sg. Aaker lo-43	
P	
<u>Pedersen - Pedersdatter</u>	
Boel, g.m. Mogens Hansen, 73.sg., Øster Marie...	10
Hans, ejer af 34. sg., Lauegaarden i Aaker, 1598.	1-4
Jens, 1689-1754, g.m. Ellen Hansdt. Low.....	58
<u>Poulsen</u> , Arrist, 1579-1659, Kannikegaarden, Aaker.	9
<u>Printzenskiöld</u> , Johan, død 1658, Landshøvding, Oerst	46b
R	
<u>Rasmusdatter</u> , Karen, 1681-1755, Nyker.....	58
<u>Rønneby</u> , Haagen Sonesen, præst, 1609-1665.....	46b
S	
<u>Skifter</u>	
Christine Hansdatter Low, 1680-1727.....	52
Elsebeth Hansdatter Low, 1676-1726.....	48
Hans Low II, 1640-1692, Aaker.....	16-32
Hans Hansen Low, 1678-1697.....	49
Jens Hansen Low, 1682-1695.....	54
Kirsten Jørgensdatter 1699-1756.....	46
Peder Hansen Low, 1691-1693.....	59
<u>Skovgaard</u> , Louise, overlærerinde, Kbhvn., slægtsforsk.	46c
<u>Sonne</u> , Evert (Edvard) Olsen, død 1754.....	57
<u>Stuve</u> , Jens Hansen.....	46a
<u>von Stöcken</u> , Jens.....	11
<u>Søfrensdatter</u> , Anne (Ane), 1682-1750, g.m. Hans P, Low	43
T	
<u>Thiesen</u> , Margrethe Benedicte Jochumsdt. g.m. Peder Hop	45
U	
Ude, Peder Aaker sogn, død 1719 (myrdet).....	36-42
V	
<u>Varde</u> , Hans Hansen.....	46b
AA	
<u>Aakirke</u> i Aakirkeby, foto.....	6
<u>Aalborg</u>	
Jens Olufsen, f. 1666.....	46c
Ole (Oluf) Jensen, død 1704, viceprovst, død 1704	46c

